

NAT JAX TH TH GU

JUAN

**Gu Juan nat jax ti tii nat mattuda guch
Xoi'kam na jax tum duñia' gatuuk**

1 ¹ Biix na ji'k jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm, ya'ch aagi'ñ gu Jesuus jich Xoi'kam nach ji'k ba kaichu' na jax tum duñia' gatuuk, pui' na jax ja'k yup mattu'n gu Dios. Ba' guch Xoi'kam mu joot maadit gu nobii'ñ gu Dios mummu buiñor gu tujuandam tugi'ñ Juan na sap ba' mattuda' na ji'k jax tum duñia' gatuuk. ² Ba' gu Juan pui'p tu ua'na biix nat ji'k jax ti tii nat pai' dhuuk mattuda guch Xoi'kam bhaankamu'n gu Dios na tu' jax dhuñia'. Cham pai' maa'n kap tu ua'na na diilh jax ilhii'ñ, daipu' nat jax pix ti tii gio nat jax ti kai.

³ Ba' joidham jix bhai' tu ja Jimia' gui' nam ji'k tu jiñkaidhai mi' pui' ba Jimia' na ji'k jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, bar mia'n gu' na pai' dhuuk pui' tum kuugalhdha' na ji'k jax ya' tu daaxix.

**Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñxitda' guch Xoi'kam jiig'i'ñdham mu
ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam tu daanda'**

⁴ Aañ nañ Juan tii' mu tu jam ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan mu ja'p xijum gok kap na pim pai' jax jum jumpadat tu daan buiñor guch Gi'kora' na Aasia dibiir bhaan bipio', nañ mu jam ñio'ki'ñ no' pim jix bhai'm ilhii'ñ. Gammiji git ba' xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidha' gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', gam na gio bhai'p jim gatuuk, gio ba' gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mda' nam bhammip tu'ii' sonpan na pai' daa, ⁵ gio ba' gu Jesuus jich Xoi'kam ip gui' nat duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir, na xib jix io'm ge'kam ki'n ba daa ja bui biix gu ge'gerkam ya' dhi oi'ñga'n. Guch Xoi'kam ge'kam ki'n xich joi'gi'n jia, pui' kut ba' bha Jimiik tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' ki'n gu i'ra'n nat jaax kuruus ta'm, na ba' pu'ni duuji tuch uañda' gu Dios. ⁶ Ba' mi' dhir pui' ja'k duu na gatuuk ge'gerkam ki'n jich dharsa' nach ja silhka'nda' gu jai', gio ba' nach bhai' ba tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios jich Gi'kora'. Jaiñ na jax pik joidham. Ge'kamtu'nda' pim guch Xoi'kam, na gu'x io'm jir ge'kam sia nar pai' dhuuk.

⁷ Ba' jan' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, tibaa'ñ cha'm bhaan bhijimmini dhir bhai' ji chimñia'. Biix tigia' am gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n kam, sia gui' na mit tulhiiñchudak sissapa kuruus ta'm jan' na ya' xi oilhimik. Ba'x buam jum ilhdhai bhai' ji susuaña' am tii gui' na mit ji'k cham ti ji'ñ buiñor nam ba tigia' na bhai' ba jimda', nam gu'

pui' xim aa'nda' na mit cham mi' pui' jii na jax jix aa'. Kani git na pui' tum duñia'.

⁸ Gui' nax io'm jir ge'kam, na bijik dir pur Dios, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji bar pu chu'm ka', gam na saak gio bhai'p jimda', ja'pni kai'ch: "Aañi' nañ bijik dir pux jai'ch, jup tu duu ñich biix na ji'k tu'x chu jai'ch. Aañ ba' giop tu kuugalhdha', dai ba' aañ gammiji pu jai'ch ka'."

Na ba tigia' gu Juan na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

⁹ Aañ pui'p jir jam jaduuñ guch Xoi'kam bhaan, nañ gu' aañ pui'p ti jiigi'ñ buiñor, pui' kuñ ba' mijí tu jam ua'ñxi'ñ, pui' bhammip aaya' iñ buiñor gu Dios na pim pai' ja'k bhiichu' aapi'm. Gio ja'xbui' pui'p jiñ chulhiiñ iñ bixchu' bhaan na jax aapi'm, gu' ji na gu' guch Xoi'kam jiñ palhbuidhat jiñ guguuxi'ñ nañ jax dhui nakga'. Xib jañ yammi dir ja'k jup tu'ii' suudai' ıraab na pai' alhi'ch jir dibiir na Patmos ti tii', na mit jiñ dhaagik yammi dir ja'k jiñ aich gu Rooma kam nam cham aa' nañ bha ja'p tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. ¹⁰ Ba' maa'nnim maa'n tumiiñku ta'm nañ ka tu daan buiñor gu Dios, ge'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' mijí dir ja'p pai' bhai' ji chum ñio jiñ biibhi' dhir jix io'm ge' ki'n, ja'xbui' na ji'x tu kuu gu kuichdhakar, ¹¹ jup tum kai'ch:

—Tu ua'na' ap u'uan ta'm biix nap ji'k jax ti tigia' nañ tim tii'ñchoda', mu ja joochxidha'p ba' gui' nam jiñ bui ti jiigi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpada' nam tu daan jiñ bui na Aasia dibiir bhaan bipio', pui' na jax mu na pai' Eepeso ti tii', gio ba' jumai mu ja'k jup jup tu jootsa' na pai' Esmirna ti tii', gio ba' moo jumai mu ja'k ip na pai' Peergamo jup ti tii', gio ba' moo mu ja'k ip na pai' Tiatira ti tii', gio pui' na jax mu ja'k na pai' Sardiis jup ti tii', gio ba' moo mu ja'k Piladelpia ip, gio ba' mu ja'k Laodiisia.

¹² Ba' na ñich pai' dhuuk mui' ji chi tii nañ jix maachim na jaroi' ba' mijí pai' dhir bha tuñ a'gi'ñ, mi ja'p tuut xijum gook gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jix uam totbikdam. ¹³ Mi' ırban ba' kiik maa'n gu maa'nkam, pui' kam tu'ii' na gu Jesuus jich Xoi'kam. Tëb jum tii'ñ gu jannulh, diirap xi ju', gio ba' maa'n gu bhispara' bha ja'p jup xi bur bhaasturam na pui'p jir jix uam totbikdam. ¹⁴ Gu kuupa'n joidham jix chuam maaxi'ñ ja'p na gu jabook kib, piam ja'p na jax gux chua bapoo, gio gu buupui'ñ ge'ger mimiim ja'p na tai. ¹⁵ Gio gu tootna'n jix io'm jix mimiim ja'p na jax tui'ka' gu baiñum no' tai chir baaxich, na giilhim bax miim ka' nax io'm bax choiñ ka'. Ba' na xi chu a'ga, giilhim ge'x kaidha', am tiroon, ja'p na jax kai'chdha' gu suudai' pai' no' ge' mir na pu'ñi am tiroonda' na sasbakda'. ¹⁶ Ba' ja'pni kiñ dir ja daa' xijum gook gu chiichia', gio ba' na chiñ'ram dir busaak maa'n gu têb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Gio gu buibsa'n giilhim jix o'jo' tanoor, ja'p na jax gu tanoolh no'x dhaam ba daa.

¹⁷ Ba' aañ na ñich pu'ñi tií, mukxi kam jañich panaas mi ja'p pu gii tootnaram na ñich tu kaam, na ñich gu' giilhim jix choo'n. Ba' gui' bhai' xiñ dhaagik ki'n gu kiñ dír kam nobii'ñ yup jiñ chitda:

—Aap moo cham toodon ka'ñ jaduuñ. Aañi' pix jir di' nañ bijik dír pu jai'ch na ñich yup tu duu biix na ji'k tu'x chu jai'ch. Aañ ba' giop tu kuugalhdha', dai aañ ba' gammiji pu jai'ch ka'. ¹⁸ Aañ pix jir di' na ñich duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir. Ba' ya' dír ja'p ja'k jañ gammiji pu ba duaka', cham jañ pai' dhuuk ka mukia'. Aañ ba tu daam kiik ba' xib mu nam pai'm tulhiiñ gu koi'ñga'n, ja'p ji buusan nañ aañ ba ua' ba' xib gui' na ki'n jum kukpio'k gu ki'ñgob na pai' dhir mu tum bapki, cham tu' kia' gu ja'ook. ¹⁹ Ba' aañ pui' ilhii'ñ nap tu ua'na' biix nap ji'k jax ti nii'ñ xib gio nap ji'k jax ka ti tigia'. ²⁰ Ba' xim aagi'ñdha' iñ na jax jir jum duukam dhix xijum gook chiichia' nañ ja daa' gio dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nap ya' nii'ñ. Dho dhix xijum gook chiichia', jir di' am guñ chujuandam tuk gui' nam mu ja'p biipi' dir gu'kat ja aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham jiñ ni'ook gui' nam bañ kaichu'. Gu' ba' dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam jiñ dhaanda' gui' nam ba ti jiigi'ñ aañ jiñ bui.

**Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jiigi'ñdham
mu nam pai'm jumpadat tu daan buiñor na Eepeso ti tií'**

2 ¹'Mu tu ua'ñxidha' ap guñ chujuandam tuk na mu tu juan Eepeso jiñ a'mkam ja bui gui' nam ti jiigi'ñ jiñ bui. Ja'pnip ja'k mi chu daasa': "Gui' na ja daa' gux xijum gook chiichia', na mi' irban kiik na pai' xikoolh tuut gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jix uam totbikdam, nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ti jiigi'ñ buiñor, ja'pni kai'ch: ² Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua aapi'm na pim jiñ bui ti jiigi'ñ, gio na pim ji'k tu' jax bua't oipo. Jix maat iñ ip na pim pui' na pim jax bax biiñak aañ jiñ bui, sia ku pim bixchu' bhaan jum tulhiiñ, gam nam biix aixim jam titdada' gui' nam jix buam tomaat. Siax bhai'x maat iñ na pim cham ja kekeëe gui' nam maakam tu iatgi'ñ mi ja'p oipot pui' xim tiitgit nam aañ jir jiñ chujuandam tuk, na pim gu' bax maat nam bhaan pix tu iatgi'ñ. ³ Jix maat iñ ip nar maa'n na pim jax ti jiigi'ñ jiñ bui sia kum giilhim jam tulhiiñchu'n gu ja'tkam na pim bañ kaichu'. ⁴ Maa'n kap dai cham pui' ka duiñchu' pim nañ jax jix aa', cham tu' biix jam jujur ki'n jix biiñak kat tu' ka'm kañ ni'ñ japim, ja'p na jax moo jan' na pimit jax ti jiñ jiñ bui na pim joidham biix jam jujur ki'n jix biiñak kat. Xib ampix pui'x oodam ti jiigi'ñ japim jiñ bui. ⁵ Ba' aañ pui' ilhii'ñ xib na pim gio soi'p jum ilhdhai mi' pui' ba Jimia' na pim jax ja'k tui'ñgit biipi' dir, na pim joidham tu' ka'm niidhat mi' pui' jiimit na jax jix aa' gu Dios. Piam ku pim gu' cham pu tu duñia' nañ jax jam titda, ja'k bhiiya' iñ gui' na tu jam bi'ñxi'ñ na pim ba'x chu maax kir yup tu'ii',

ba' pui'x chukgam kír ji bi'ya' pim, nañ gu' xi' pik cham ka xi ñakgaim na pim jax tu jim. ⁶ Siamri dho maa'n kap mi' pui' duiñchu' pim nañ jax ñlhii'ñ aañ, na pim cham ja kaichgit pui' ja'k yup tu bua nam jax tu jim gui' nam Nikolaitas jum tiiti', pui' cham yup ja kiigalhi'ñ japim na jax aañ. ⁷ Ba' gu ji'k nam keeji mi' pui' Jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daan jiñ bui gui' nam bañ kaichu', ja baidhika' iñ bhammi ja'k na pai' joidham jix chu abhaar, na bixchu' bha ti i'xchix. Ja chiñia' iñ ba' nam jugia' gu bhaidha' na bhai'p kiik nam ki'n gammiji pu ba duduaka'x jiijkim, sia gui' nam nakgair maa'n nam jax jix biiñak ka' aañ jiñ bui sia kut jax biix aixim jix buam jum duukam bhai' jam daam ji chu jii, nam gu' bhammi ja'k gammijix jiijkim bap tui'ka'."

Gu Juan na mu ja'k yup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jiigi'ndham na pai' Esmirna ti tii'

⁸ 'Mu ja'k yap yup tu ua'ñxidha' gu jumaiñ chujuandam tuk na mu ja'k yup tu juan jiñ a'mkam na pai' Esmirna ti tii' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p yap tiida': "Gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na gammiji pu bax jai'ch ka' ya' dir ja'p ja'k, nat maa'nnim duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir na mit tii mua, nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba ti jiigi'ñ buiñor, ja'pni kai'ch: ⁹ Jix bhai'x maat iñ na pim giilhim bixchu' bhaan jum tulhiiñ mi ja'p na pim jax tu o'i'dha', gam na pim gampai' pix tu'ii' na pim cham jir tu bia' kam. Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji, na gu' kam aajim na pai' dhuuk jam a'm tu bi'ya' gu ge'ger yup tum duu'nkam bhammi ja'k jix dhaam, sia ku pim gu' xib cham tu' bia'. Jix maat iñ ip nam xi jam bhaamkidhat giilhim jam a'ga gui' nam pui'm aa' na ge'kam ki'n ja a'm ti nii'ñ gu Dios, nam gu'r Judea kam, nam gu' paa gi mi' pui'p jiim na jax jix aa' gu Dios pui' xi kai'chit. Na jax ja'k jix aa' gu ja'ook dho gi gu' jee' ji, pui' xi chu buim am dho na jax ja tiidaim.

¹⁰ Ba' aapi'm cham tu' bhaan jax jim aagit gammiji mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios. Cha'pim jax jum aa'nda' sia kut biix aixim jix buam bhai' ji chu jam jii. Xi ñakoo'nda' pim sia no' mit bhai' ji jam tulhiiñchuda gu ja'tkam bhaankamu'n gu ja'ook, na gu' jax chu'm tanoolh pui' ja'k ja jurtuda' nam jam tulhiiñchudai jam kuupa', ku gu' dhi' na bhaan pix matgilhia' ji no' pim moox biiñak jiñ bui piám ku gu' cham. Gio gu' cham tu' mui' tanoolh jum tulhiiña' pim, mambhiix tanoolh pix. Ba' no' pimit nakoo sia ku pim pu'ñi giilhim jum tulhiiñ, jam makia' iñ gu ge'ger yup tum duu'nkam nar jam namki' ka'. ¹¹ Na gu' gu ji'k nam keeji mi' pui' Jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam bañ kaichu', cham tu'm tulhiiña' am gatuuk mu nam pai'm tulhiiña' gu' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios."

**Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' guch
Xoi'kam jiigi'ñdham na pai' Peergamo ti tii'**

¹² 'Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu tu juan jiñ a'mkam na pai' Peergamo ti tii' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'pnip mi chu daasa' u'uan ta'm: "Ja'pni kai'ch gui' na chiñi'ram dir busaak gu t eb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk: ¹³ Jix maat iñ na pui' na pim jax bax biiñak biix jam jujur ki'n jiñ bui sia ku mi' tu daam kiik gu ja'ook na pim pai' oi'dha', ni ku pim cham tu' bhaan jax jum aa' sia kut mua gu ja'ook guñ chujuandam tuk Antiipas na mi' pui' jmdat nañ jax jix aa', na cham aa' na mi ja'p tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham jiñ ñi'ook, na gu' mi' kia'mi'ñ ti ilhii'ñ na ji'x Peergamo ti tii'. ¹⁴ Dai maa'n kap moo cham jiñ ko'raar na pim jax ja'k duiñchu', na pim gu' jai' dhit pui' ja'k tu bua nat jax tu jii bijik gui' na Balaam tiigich, nax ixchuixim aagi'ñ gu Balak na jax ja'k duñia' nam ba'm ua'tulhdha' gu Israel kam ja'tkam na cham ja kiigalhi'ñdha'. Pui' ku mit ba' saalh pui' mu ja'k ji ja biinat gu mi' kam ja'tkam na pai' kio gu Balak, jai'p ba tu daanda' am ja bui gu ja didios tuk jup duñiixim, gam nam tu kua'da' gu koi' nam ja titki'ñdha' gu ja didios tuk, gio ba' nam jix bhai' ja titdat ja biim boppoda' gu mi' kam u'uub. Ku ba' gu' gu Balaam ji nat tu'm da'p duu. ¹⁵ Gio jai' dhit dhi' nam jiñ bui ti jiigi'ñ nam pui' ja'k pix iam jup tu daa'ñchu' nam jax tu jim gui' nam Nikolaitas jum tiiti'. Dhi'jani bhaan jañ ba' pui' kai'ch na pim cham tu' biix pui' tu kuugalhdhim nañ jax jix aa'. ¹⁶ Ba' aañ pui' ilhii'ñ na pim siamri soi'm ilhdhai mi' pui' xi jimii nañ jax jix aa', ja'p japim xi dhui na pim jax ja'k tu jim xib. Piam ku gu' cham, mu jimiiñ jam tulhiiñchuda' jam bindai dhi' nam Nikolaitas jum tiiti'. Ja'p ji buusnia' nañ jam kooda' ki'n dhi t eb jiñ kuxiir nañ chiñ am dir busaak. ¹⁷ Ja'pni ku pim ba' siamri mi' pui' xi jimii nañ jax jam titda, na gu' no' pimit moo mi' pui' xi jii nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit sia ku pimit bixchu' bhaan bhai' jim tulhii, aañ bhammi ja'k jam aichdhaix dhaam jam makia' gux kii' koi' na manaa jum tiiti' na pim ki'n gammijix jiijkgim bap tui'ka'. Gio ba' moo gu a'lhich ko'kmarak joodai sopkoñxim ip na joidham jix chooto na bhaan mi ua'ñixchu'nda' na pim jax ja'k ba tii'ka' mi' dh r ja'p ja'k. Cham jaroi' mat ka', dai aapi'm diilh. Gu ba' no' jaroi' maadit jix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios, biix juraa'n ki'n xi keeke' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Li'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam jiñ bui ti jiigi'ñ."

**Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñxidha' gu
Tiatira kam jich Xoi'kam jiigi'ñdham**

¹⁸ 'Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ja ua'ñxidha' gu Tiatira oi'ñkam nam jiñ bui ti jiigi'ñ, buiñor guñ chujuandam tuk na mi' tu juan ja bui, na ba'

mi' dhir ja aagi'ñdha'. Ja'pnip ja'k mu tu ua'ñxidha': "Ja'pni kai'ch gui' na ge'ger mimiim gu buupui'ñ, gio ba' gu tootna'n nax mimiim ja'p na jax gu baiñum toiñdhichdhix kam: ¹⁹ Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mi' na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ip na pim joidham biix jam jujur ki'n tu' ka'm niidhat jix biiñak aañ jiñ bui, gam na pim joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja bua't ja palhbui'ñ gu jai' ki'n gu tu' na ja a'm jum aa'. Gio xib joidham bax chu joi'gi'n japim, cham tu' pui' na biipi' dir.

²⁰ Gu' ji na gu' cham jiñ ko'raar na pim jai' dhit pui' ja'k eup tu daa'ñchu' na jax tu jmdat bijik gu ubii na Jesabeel tiigich, pui' kai'chdha' pim na pim Dios bhaankamu'n tu a'gada' ja'p na jax kai'chdha' gui'. Paa gip jir silhkam, pu cham tu' ka'm nii'ñ japim gu Dios pui' xi kai'chit. Tii' na pim jai'x bhai' ja titdat ja biim boppo gu u'uub, gam na pim tu kua' gu koi' na tikdhix kat gu didios eup duñiixim, pui' ip na jax ja'k tu buada' bijik gu Jesabeel. Dhi'jani bhaan jañ ba' cham tu'x bhai'ñ chaat jam bui.

²¹ Biix gui' nam pu'ñi ja'k tu jam a'gi'ñdha' na jax tu jmdat gu Jesabeel, tiix ja joi'ndat ja niirka' iñ nam soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' git na jax jix aa' gu Dios, biix sia aapi'm na pim ji'k pui' ja'k ba tu jim. Gu' ji na pim gu' cham tu' soi' xim ilhdhak buiñor gu Dios, pui' na pim jax bam ua'tulhi'ñ, na pim jai'x bhai' ja titdat ja biim boppo gu u'uub, gam na pim tu daan ja bui gu didios eup duñiixim. ²² Ba' gu xib na tu' jax tui'ka', jam tulhiiñchuda' iñ ko'kdai' ki'n, cham jax bua sia pimit jai' dhit ma koi no' pimit cham nakoo. Ba' no' pim gu' sia cham soi'm i'lhi'ñ buiñor gu Dios, dho gi ba' gu'x io'm ba jam tulhiiñchuda'ñ ji, no' gu'r maa'n na pim jax pui' ja'k tu jim nat jax chu jii gu ubii na Jesabeel tiigich, ²³ nam ba' dhi' bhaan jix chotdon ka' biix nam ji'k jiñ bui ti jiigi'ñ nam mui' kap jum jumpadat tu daan, na gu' pu'ñi ja'k eup tu ja jimia' no'm jai' pui' ja'k eup tu jim. Gio nam ba'x mat ka' nañ aañ biix jix mat ka' nam ji'k jax jum aa'nda' gu ja'tkam, gam nam jax tu buada', gio nam tu' jax jix dhuñiik ka'.

Ba' bhaan eup ba machia' am ip nañ aañ tu maak na jax ja'k ja a'm bipio'da' gui' nam pu'ñi tu' pix ilhdhat cham tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios. ²⁴ Gu' ba' aapi'm na pim ji'k cham pui' ja'k tu jim na jax tu jmdat gu Jesabeel, cham jañ jam tulhiiñchuda', na pim gu' cham tu' pui' ja'k eup tu bua na jax tu bua't gui', na gu' dhi' ba' bhaan bax maati' ka' git na pim pui'p kaichu' gu ja'ook na jax gui'. ²⁵ Dai nañ jam guguuxi'ñ na pim cham mik buppat gammiji'i ti jiigi'ñdha' aañ jiñ bui jan' juugit nañ pa'i' dhuuk gio bhai'p jimda'. ²⁶ Gio no' pimit mi' pui' jii nañ ji'k jax jix aa', gam no' pim pu gammijix biiñak jiñ bui sia kut tu'x buam jum duukam bhai' jam daam ji jii, ge'gerkam ki'n jam darsa' iñ ja bui biix gu ja'tkam na pim ja silhka'nda', ²⁷ ja'p na jax aañ nat ge'kam ki'n jiñ dhai guñ Gi'kora' biix kap na ji'x oi'ñga'n. Aapi'm pu'ñi ip gatuuk, ji'ma'n japim ja daada' ka' gu bapaiñum o'xia, aapi'm ba' ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam na mit tu' bhaan cham am bua nam duduakat ja tutku' bhaan, ba' ja'p ji buusnia' na pim ja jaisa' ki'n gu jam o'xia ja'p na bhi'ñ jaja'. ²⁸ Gio ba'

pu'ñi ja'k tu'm ki'n jam darsa' iñ na jax gu ge' chi'hi' na katukgab bha tissa'n. ²⁹ Gu ba' gu jaroi' no' tu' silhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na biix juraa'n ki'n xi keek'e' na jax tu a'ga gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'n gui' nam bañ kaichu'."

**Gu Juan na mu ja'p yup ba tu ja ua'ñxidha' guch
Xoi'kam jiigi'ñdham na pai' Sardiis ti tii'**

3 ¹ 'Xib jap ba' moo mu ja'k yup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k yup tu juan jiñ a'mkam na pai' Sardiis ti tii' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p jap tiida': "Ja'pni kai'ch gui' na ja daa' xijum gook gu chiichia' gio gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mda', nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Cham tu' mi' pui' jiim japim nañ jax jix aa', pui' xi kai'chit japim na pim ti jiigi'ñ buiñor gu Dios, gu' paa gi tu' ka'm yup nii'ñ japim pui' xi kai'chit. Ba' dhi' ka daasaim na pai' dhuuk jam tulhiiñchuda'. ² Ku ba' gu' no' pimit moo soi'm ilh pu xib na kapbhai' xia'lhidhat kapup tu maaxilhim, cham tu' jam tulhiiñchuda' ji. Jix io'm japim mi' pui' xi jimia' na jax ja'k jix aa', cham tu' palhiip pix na pim jax tui'dhi' xib. Alhi'ch pix ba aa' gu' na ba jam tulhiiñchuda' gu Dios no' pimit chakui soi'm ilh, ba' dhi' ja'p ji buusnia' na jam kooda', na gu' cham tu' kii' ka'm nii'ñ gu pui' na pim jax ja'k tu jim. ³ Siamri pim moo mi' pui' xi jimii na ji'k jax jix aa' gu Dios, ja'p na pim jax ja'k tui'ñgit moo janoo' na pimit jax ti ji'ñ aañ jiñ bui na pim joidham biix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñiidhat. Soi' pim bam ilhdha' ip gio, cha'pim kooksit darka'. Na gu' no' pim aapi'm cham tu'p jum buixdhat am irdat oipo, cham tu' jam baidhika' iñ bhammi ja'k nat pai' tu jam iimchuda gu Dios na saak jam aichdha', nañ gu' aañ jotmoda' pix mi' pix ba kiika' cham jum ilhdham nañ pai' dhuuk mu jimda'. Pu cham jaroi' mat ka' na pai' dhuuk, ja'p na jax ba' gu jax chu'm jix ixkum pai' no't ba tu o'bhai' jax chu'm ba'k chir na ti iixdha', na gu' cham tu' na mu pai'p ja aagi'ñdha' gu mi oi'ñkam, mi' pix ba bakia'. Pu'ñi ip ba' aañ nañ pai' dhuuk mu jim. ⁴ Dai ba' gui' nam ji'k jiñ ñiir jañ xi ja baidhai, pui' na jax gui' nam ji'k mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios mi' dhi' Sardiis, nam cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ba' gammijiñ biim oipoda' am bhammix dhaam joidham jix chooto ji chim tii'dhat. ⁵ Biix gui' nam ji'k mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', pu'ñi chu'm jañ tu ja tii'dha' joidham jix chooto, gio ba' nañ mi' xi ja daasa' u'uan ta'm nam jax chii' nañ pai' ja daasaim gui' nam ji'k tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' ba jiim nañ jax jix aa' nañ ba' gatuuk pu silh ja baidhika' bhammi ja'k jix dhaam nam pai' gammijix jijikgim bap tui'ka'. Aañi' pu tiida' janoo' gu Dios ja kaixdhat biix gu noonbi'ñ na ñich aañ biix tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' gui' nam ji'k tu' ka'm jiñ chigia' xib. ⁶ Ba' no' jaroi' tu'

sílhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na mu jimii biix juraa'n ki'n xi keeke' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'nda' gui' nam ti jiigi'ñ jiñ bui nam tu daanda' buiñor gu Dios."

Gu Juan na mu ja'k yup ba tu ja ua'ñxidha' gu Piladelpia kam jich Xoi'kam jiigi'ñdham

⁷ 'Xib jap ba' moo mu ja'k yup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k tu juan jiñ a'mkam na pai' Piladelpia ti tiñ' ja bui gui' nam ba ti jiigi'ñ aañ jiñ bui. Ja'pnip mu tu ua'ñxidha': "Gui' nar Maraa'n gu Dios, na joidham jix uañ ki'n kiiç gio nax io'm jir ge'kam, cham tu' pui' na ji'x jir ge'kam kat gu Dabii, gam na cham ji'xdha' jaroi' soo'mchulhdha' no' tu' jax jix dhuñiim, pui' tu kuugalhdha'. Ja'pni kai'ch nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': ⁸ Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua ip aapi'm. Jix bhai' mi' pui' jiim japim nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit, sia ku pim jum tulhiiñ bixchu' bhaan. Ba' aañ pui' ilhii'ñ nañ jix io'm ge'kam ki'n jam a'm ba ti niidhidha' ya' dir ja'p ja'k, cham ji'xdha' jaroi'ñ soo'mchulhdha' nañ ji'x ge'kam ki'n xi jam joi'gi'n, dai ji no' pim jix biiñak pix aañ jiñ bui. ⁹ Aañ pui' ja'k tu duñia' nam xi jam iiibhidhai tu' ka'm jam tigia' biix gui' nam kaichu' gu ja'ook, gui' nam pui'm aa' na ge'kam ki'n ja a'm ti niidhim gu Dios nam jir Israel kam, nam ba' machia' nañ aapi'm xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhim, nam gu' gui' cham tu' mi' pui' jiim nañ jax jix aa', dai na jax ja'k ja tiidaim pix gu ja'ook. ¹⁰ Aapi'm ji na pim ba' biix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ niidhat jix biiñak jiñ bui, tiñ' na pim gammiji mi' pui' jiim nañ jax jix aa'. Ba' aañ xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu'nda' na pai' dhuuk bhai' ja daam ji Jimia' gu tulhiiñara' biix gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n, na bhaan pix matgilhia' nam ji'k moo tu' sílhkam jix biiñak ka' aañ jiñ bui, gio na ji'k cham. Aapi'm jañ ba' dai jam palhbuidha', na pim gu' gammijix biiñak jiñ bui. ¹¹ Ba'm aa' na pim pu'ñi gammiji ti jiññdhat jix biiñak ka' aañ jiñ bui na ba' jam a'm tu bi'ya' gu ge'ger yup tum duu'nkam jano' nañ pai' dhuuk jam baidhika' bhammi ja'k jix dhaam. Na gu' no' pim am ir, jumai bhaan bi'ya'. Bar mia'n gu' nañ pai' dhuuk mu Jim nañ mu ja bai'ñmira' ji'k nam jiñ niira. ¹² Ba' gui' nam pu'ñi mi' pui' Jimia' nañ jax jix aa', ge'gerkam ki'n ja darsa' iñ bhammix dhaam, ja'p ji buusnia' nam gui' bhai' siisap ka' gu chiop ga'n gu Dios. Gammiji bhai' pu bap tui'ka' am, cham tu' ji'x juugit. Ja a'm ua'na' iñ na jax chii' gu Dios gio na jax ti tiñ' bhai' na pai' dhir nai'r ge'kam, nax io'm ge'r kiicham, na xibkam Jerusaleen yup ti tiñ', gio ba' nañ jax yup ba tiñ'ka' ip aañ mi' dhir ja'p ja'k. ¹³ Ba' no' jaroi' tu' sílhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na biix juraa'n ki'n xi keeke' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p

chichiop nam pai'm jumpa'nda' gui' nam ba ti jiigi'ñ aañ jiñ bui nam tu daanda' buiñor gu Dios."

**Gu Juan na mu ja'k yup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam
jiigi'ñdham nam mu ja'k yup oi'dha' na pai' Laodiisia ti tii'**

¹⁴ 'Xib jap ba' mu ja'k yup tu ua'ñxidha' gu jumaiñ chujuandam tuk na mummu ja'k tu juan jiñ a'mkam na pai' Laodiisia ti tii' ja bui gui' nam jiñ bui ti jiigi'ñ. Ja'pnip mi' tu daasa' bhaan gu u'uan nap mu joochxidha': "Gui' nat yup duu dhi oi'ñga'n biima'n gu Dios gio na ji'k tu'x chu jai'ch, na joidham jix uañ ki'n kiik, gam na pui' tu kuugalhdha' jax no't ba tii, ja'pni kai'ch nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': ¹⁵ Jix bhai'x maat iñ na pim ji'k tu' jax bua't tu dudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ip na pim cham tu' biix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñiidhat jix biiñak aañ jiñ bui. Cham tu'x bhai' mi' pui' jiim japim nañ jax jix aa', palhiip pix. Ja'p pix ji buan japim na jax gu suudai' no'x juuk pix, na cham tu'x io'm jix choiñ ka' piam na cham io'm jix jiipi'ñ ka'. Ba' aañ jiñ bui cham tu'r am gu pui' na pim jax tui'dhi', ja'pji no' pim jix aa' na pim jiñ kaichgida', biix jam jujur ki'n ip na pim tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' jiimda' nañ jax jix aa', cham tu' palhiip pix. Piam no' pim yup jix oo'n na pim tu' ka'm jiñ ñii'ñdha', cha'pim pui' kai'chdha' na pim jiñ kaichu'. ¹⁶ Gu' ba' gu xib na tu' jax tui'ka', cham tu'ñ jam a'm ti ñiidhidha', na pim gu' cham tu' biix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' jiim nañ jax jix aa', sia ku pim gu' pui' kai'ch na pim jiñ kaichu'. Ja'p ji buusnia' nañ jam biñbo' ya' dir jiñ chiñ am, na pim gu' pui' pix ji buan na jax gu suudai' no'x juuk na pu cham i'oob no'ñ tii xi io'. ¹⁷ Pui' kai'chdha' pim gu' na pim jir jix chutumñigam, na pim saak biix tu bia' na tu' jam a'm jum aa' jam i'ii'mda' bhaan gio gu maaxik bhaan, gam na saak gammijix bhai' tu jam jim, gio na biix jix bhai' ji chu buusnidha' gu tu' na pim jax buada'. Gu' aañ jiñ bui, paa gip jir jix chutumñigam japim. Cham tu' biix tu bia' pim na tu' jam a'm jum aa'. Ja'pni pix ji buan japim na jax gui' nam alh gampai' tu'ii', nam cham jir tu bia' kam. Ja'p ji buusan ip na pim pui'x dha'npakat oipo, gio na pim cham ñiñña, sia ku pim gu' aapi'm pui' kai'ch na pim jir jix chutumñigam, pui' ku pim ba' cham Dios ka ti'ñcho. ¹⁸ Paa gip jir pui' na pim jax jum aa'. Cham tu' bia' pim gui' nax io'm jix dha'ram namiik. No' pim jix aa' na pim bia'ka' dhi' nax io'm jix dha'ram namiik, jum aa' na pim aañ jiñ chañia', na ba' dhi' ki'n pui' bam kai'chdha' na pim jir jix chutumñigam. Daipu' aañ bia' jia dhi' ji' nax io'm jix dha'ram namiik. Ba' no' pimit jiñ chaa, cham tu'x dha'npakat ka oipoda' pim gu jam i'ii'mda' bhaan, ja'p ji buusnia' gu' na pim ba tim tii'dha' joidham jix chooto gu jajannulh, gio na pim ba tum juulhia' gui' na dudua'ñdha' gu jam buupui na pim cham ñiñña'. ¹⁹ Ja'p jañ dho kai'ñkam yup jam titda, na pim soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' nañ jax jix aa', cha'pim kam

ua'tulhi'ñdha'. Piam ku gu' cham, jam tulhiiñchuda' iñ na pim ji'x pix juugit soi'm iłhdha' aañ jiñ bui, nañ gu' tii xi jam joi'gi'n. Pu'ñi ja'k jañ ja bua't ja silihka'n jia gui' nañ ji'k jix ja da'. ²⁰ Tiix aa' iñ nañ biix jam a'm yup tui'ñgida' git, ja'p ji buusan nañ mi' dhır ki'ñgob kiikat mu tu son na pim pai' jax chu oi'dha'. Ba' no't jaroi' maadit jiñ kupio'kdhak jiñ chia nañ mu bakia' ırban dir, mui'ñ dhop ji bakia' cham jax ji chí'ji, ba' mi' dhır dai nach maap daraibui ba tu jugia'. Pu'ñi ja'k jum aa' na duñia' gu jaroi' no'x aa' nañ bhaan yup tui'ñgida'. ²¹ Gu' ba' gu ji'k nam jiñ buix biiñak kat mi' pui' tu kuugalhdhim nañ ji'k jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit sia tu' ba ji ja duu, aañ ge'gerkam ki'n ja darsa' ya' nañ pai' Ge'kam ki'n ba daa sonpan gu Dios, nam jai'ñ a'mkam ja silihka'nda' gu ja'tkam. ²² Gu' ba' no' jaroi'x bhai'x maachim gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na mu jimii biix juraa'n ki'n xi keeke' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' buiñor gu Dios gui' nam ji'k ba ti jiigi'ñ aañ jiñ bui."

Na ba tum daanda' buiñor gu Dios bhammix dhaam

4 ¹ Ba' mi' dhır biix dhi' pui', bhammi ja'k yup ba tum maax jix dhaam. Maa'n kap ge' kiidha' na pai' biix xikoolh dhır kuup na pai' tuut gu ba'bhan, kupio'kix ji gu', cham tu' kuup. Ba'p jiñ chitda ip gio gui' na mi' tuñ a'gi'ñ, nax io'm ge' tu ñiok ja'xbui' na ji'x tu kuu gu kuichdhakar:

—Bhai' xi jiim yammíni ja'k nañ pai'p tu'ii', nañ tim ti'ñchoda' na jax chum duñia' jan' nañ pai' dhuuk tu kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n.

² Ba' nat gu' ge'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bhammi ñich ba ai jix dhaam. Ba' bhai' kiik maa'n gu atooxkor nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jix io'm jir ge'gerkam. Jaroi' maadit ba' bhai' dhaa bhaan dhi' dhi atooxkor. ³ Joidham jix a'bhar totbik gu tii'dhar ga'n gio diiilh, ja'p na jax chu'm totbikda' gu joodai gui' nax io'm jix dha'ram namiik ya' dhi oi'ñga'n. Gio maa'n gui' na ja'p tu'm na ki'oor bhai'p kiik daam dir na pai' daa, pui' biix aixim tu'm ki'n yup mimiim joidham jix a'bhar. ⁴ Gio ba' moo biix xikoolh dhır yup tuut ip jai' maa'n oo'm daman maakob gu a'toxkar nam jax chu'm bhaan yup dadarri gui' nam cham pik jir ge'gerkam ka'. Biix ji'ma'n dhi a'toxkar bhaan daraa am maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam bar jagi'gir pa', nam jir tujuandam tugi'ñ gu Dios. Jix chooto ti ti' am biix ji'ma'n, gio nam ja tuttu gu kukrun jix u'uam totbikdam. ⁵ Ba' giilhim ge' tim tiroon mi' na pai' daa gux io'm Ge'kam, ja'p na jax kai'chdha' gu duuk no' tirooñ, gio ba' na ge' ki'n tum a'ga. Amuub ja'pni biipi' dir ba'p mimiim gui' na ja'p tuutu'm na kañdhiir xijum gok kap, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ gux dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mdaga'n gu Dios. ⁶ Gio ba' gu suudai' mi ja'p yup suu'n joidham jix kii'x uañ, cham pai' ikoora'.

Gio ba' moo biix xikoolh dhir mi' na pai' daa gux io'm Ge'kam gio gu jai' nam jir tujuandam tugi'ñ, mi'p guguuk am maakob gu sasoi' kam tuutu'm nam jir dudua kam gio nam pui' ja jur jup bia' na jax gu ja'tkam, biix kap tu buupui am na ji'x jir ja tutku'. ⁷ Maa'n ja'p tu'm na gu mabii'ñ, jumai ba' ja'p tu'm na gu tuur, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ip na gu maa'nkam, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ip na gu bha'aa' na jax tui'ñgida' no' dai'chu'. ⁸ Biix ji'ma'n dhi sasoi' xijum maa'n tu kakarbo am, sia biix kap tu buupui am na ji'x jir ja kakarbo, daam dir gio bitaa'n dir. Ba' gammiji cham jum jiipi'ñka' am nam laala'nda' nam ge'kamtu'nda' gu Dios, jup kai'chdha' am:

Ja'p moox uañ ki'n kiik ji dhi Dios jich Gi'kora' na ya' daa.

Joidham bixchu'x aichu'n na pu tu duñia',
na gu'x io'm jir ge'kam.

Dhi'x io'm bijik dir pux jai'ch na chakui jai'ch kat gu oi'ñga'n,
gio xib ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka'.

Dhi' ba' diihl giop kuugalhdha' gu oi'ñga'n.

^{9,10} Ba' gammiji gu maakob sasoi', nam pai' dhuuk ge'kamtu'ndat taxchaabgi'ñdha' gui' na bhai' daa ge' atooxkor ta'm na gammiji pu dua sia nar pai' dhuuk, gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam biix xikoolh dhir daraa, jotmoda' ja o'lhia ki'n gu'kit tu daanda'm ip buiñor, nam pui'p ge'kamtu'nda', xi ja kookosat am gu ja kukrun mu xi ja daraasdat ja'pni biipi' dir na pai' daa gu Ge'kam. Jup kai'chdha' am:

¹¹ Dai aap jix bhai' nam tu' ka'm jum niidhat jum ge'kamtu'nda'
gammiji Dios jich Gi'kora',

nap gu'x io'm jir ge'kam,
gio nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duñia'.

Ti' na pich jup tu duu biix na ji'k tu'x chu jai'ch,
sia gui' nam jir tu dudua kam,
aap ja taiñbui'ñ gu ii'mda' nam ki'n dudua xib.

Gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba silhña' gu u'uan bhiibgixim

5 ¹ Ba' gux io'm Ge'kam na bhai' daa atooxkor ta'm, ja'pni kii'n dir daa' maa'n gu u'uan bhiibgixim na bixxik dir mi tu ua'ñix, xijum gok kap ba' bhiibhi'sap ki'n gui' nax kabkam tu bhibhi'sap, na sap ba' cham jaroi' silhñai tigia' na jax jum kai'ch. ² Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios bha ja'p kiikat jup kai'ch ge' ki'n na ji'x tu jiiñak:

—¿Jaroo chix bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim?

³ Pu cham jaroi' jai'ch gu' nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' gu u'uan na jax mi tu ua'ñix gui' nam ji'k bhammi ja'p jup tu'ii' jix dhaam nam jir noonbi'ñ gu Dios, gio gui' na mu ja'p jix chu jai'ch na ji'x oi'ñga'n, piám sia chi moor pa ja'k kam ka' git. ⁴ Ba' aañ jix buam jiñ

aagit ma susua nat moo pui' pik cham yup jai'chdhir gu jaroi' nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' gui' gu u'uan.⁵ Gu' ji na gu' maadit gu maa'n oo'm daman maakob nam mi' daraa biix xikoolh dhir na pai' daa gux io'm Gë'kam, yup jiñ chitda:

—Aap moo cham jax jum aa'ndañ jaduuñ, ba jikgi ap. Matgam ya' pai' jai'ch ji maadit nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim, nat gu' gui' ba ma'iich gux buam jum duukam. Gui'ñ dho aagit yup kai'ch nar boxii'ñ gu Judaa, na xib jix io'm gë'kam ki'n ba daa, sia biix jai' bhaankamu'n gu Dabii, na gu' pui'p jir boxii'ñ.

⁶ Ba' gui' nat ja'p ji buus na gux kii' kasnir mi'p kiiik ja'pni biipi' dir na pai' daa gux io'm Gë'kam, mi' irban nam pai' biix xikoolh dhir daraa gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa' gio gu maakob sasoi' nam biix aixim tu'm, xijum maakob tu a'aa', gio gu buupui'ñ ja'kbui' ip. Dhi' pix kat yup jum kai'ch gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mdaga'n gu Dios nat mui' kap ja joot biix kap na ji'x oi'ñga'n. Gui' ji' na pui' ji buusan na gux kii' kasnir, biix kap jix bapaiñmi' gu tukga'n nam pai' jax giviimik jan' nat jum makgirta,⁷ ba' mu jimiik bhai' ji dhaa gu u'uan bhiibgixim na ja'pni kii'n dir daa' gux io'm Gë'kam na bhai' daa atooxkor ta'm.⁸ Gu' ba' gu maakob sasoi' nam biix xikoolh dhir guguuk, gio gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam biix xikoolh dhir yup daraa, mi' ja o'lhia ki'n ji guguu mit ja'pni biipi' dir na pai' kiiik gui' ji' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, biix ji'ma'n ja daada' am gu sasaasbikar gio gu a'lhich jaja' jix u'uam totbikdam, susdagim mi jim gui' na joidham uub na jax chu'm jum kubhioñxi'ñ gu Dios. Dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ gui' nam ji'k ba tu daan buiñor gu Dios nam ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' pui' ji buusanda' nam tu kubhioñxi'ñdha' nam pai' dhuuk tu daanda' buiñor.⁹ Ba' biix dhit bhai' ji laalagi mit maa'n gu xibkam alabaa'n na ja'pnim kai'ch:

Dai aap jix bhai' nap bhi'spio'kai silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim nap mi' daa',
 na pich gu' pu kai'ñkam jum tulhiiñaimik jum makgirta jan' nat gë'
 jaax gum i'íir bhaan gu kuruus ja a'mkam biix dappaam gu
 ja'tkam na ji'x oi'ñga'n,
 nam biix aixim tu'm tu ñiok gam biix aixim tuutu'm,
 na pich gu' biix ja saba'lh ki'n gum i'íir na pich ki'n tu ja namkix gu
 ja ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir bax bhai' ka' nam yamm'i aaya'
 na pai'p tu'ii' gu Dios.

¹⁰ Ba' xib pui' ja'k ba duu pich nam jai' dhit ba tu daam kiika' na ji'x
 oi'ñga'n,
 gam jai' nam nai' ba tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu
 Dios,

nam pui' ja titdaidha' gu ja'tkam nam ba ti jii'ñdha' soi'm ilhdhai aap
jum bui.

¹¹ Ba' mi' dhîr mui' cham daaxix kam mi' bam maax jamit gu noonbi'ñ
gu Dios biix xikoolh dhîr mi' na pai' daa gux io'm Ge'kam, gio nam pai'
daraa gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam gio ba' gu maakob
sasoi'. ¹² Jup kai'ch am ge' ki'n:

Ge'kamtu'nda' ich dhi' na pui' ji buusan na gux kii' kasnir,
nat gu'm makgirta kuruus ta'm.

Na gu' xib jix io'm ge'kam ki'n ba daa,
biix bhaan ba tu bii gu tu' nax chu jai'ch,
pui' na jax gu ge'ger yup tum duu'nkam gio gu a'lhich yup tum
duu'nkam.

Xib dhi' bax bhai' na pu tu duñia' jax ña ilhii'ñdha' ja bui biix gu
ja'tkam.

Ja'pni kuch ba' moo gammiji tu' ka'm niidhat ge'kamtu'nda'.

¹³ Ba' mi' dhîr biix gui' nat ji'k tu'p tu duu gu Dios na bhammi ja'p jix
chu jai'ch jix dhaam, gio ba' mu ja'p na ji'x oi'ñga'n bhaan, gam mu ja'p
suudai' chir, jup kai'ch am ip:

Gammijich moo tu' ka'm niidhat tu daanda' buiñor gux io'm Ge'kam
na bhai' daa atooxkor ta'm gio dhi' nat ja'p ji buus na gux kii'
kasnir nat jum makgirtak,

nam gu' gammiji pur ge'gerkam sia nar pai' dhuuk ka' git.

¹⁴ Ba' gu maakob sasoi' nam biix xikoolh dhîr guguuk mi' na pai' daa
gux io'm Ge'kam jup kai'ch am ip:

—Pui' dho.

Gu' ba' gu maa'n oo'm daman maakob gui' nam biix xikoolh dhîr
daraa, na mit jax ja o'lhia ki'n guguu bhai' ji chu daani mit buiñor.

Na ba bhiibhi'spio'ka' guch Xoi'kam gu u'uan bhiibgixim

6 ¹ Ba' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, maa'n kap xi bhi'spio'
gui' ji' u'uan bhiibgixim na daa'. Ba' maadit gu maakob sasoi' jup
jiñ chitda ge' ki'n, piñ am nammí ja'p tu baapkachu'n:

—Pu kani muni ja'k xi chi tii'.

² Ba' na ñich mui' xi chi tii', maadit mu kiik gu maa'nkam jix chua
kabai cha'm gaat ji dhaagit. Ba' maa'n xi kiix jamit gu kuruun na bhaan
jix maati' nat ba tu ma'iich nat tu kokdarak ja bui gui' nam jix
bhaamki'ñ, gio ba' na bhaan jix maati' ka' ip na mi' dhîr ja'p ja'k
gammiji tu daam ba kiika'.

³ Ba' nat jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' ji' na ja'p
ji buusan na gux kii' kasnir, jup jiñ chitda ip jumai maadit gu maakob
sasoi':

—Mi'ñi ja'k jup xi chi tii'.

⁴ Ba' na ñich mui' xi chi tii, maadit mu ja'k yup kiik gu maa'nkam jix bi' kabai cha'm. Ba' maa'n xi maa mit gu teb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk, gio ba' na mit xi chia na ja kokdhichdha' gu ja'tkam biix kap na ji'x oi'ñga'n na pui' ja'k tu duñia' nam diilh pix bhai' jim kokda', nam cham maa'n ñi'ook kap duuka'.

⁵ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap yup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim na ba' moo baik kap ba bhiibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio maadit gu maakob sasoi', yup jiñ chitda ip:

—Muni ja'k yap yup xi chi tigia'.

Ba' na ñich mu ja'k yup xi chi tii, jumai mu ja'k yup kiik gu maa'nkam jix chuk kabai cha'm ji ua'dat maa'n gui' na bhaan jix maati' ka' na ji'x jix bit ka' gu tu'. ⁶ Ba' mi' irban nam pai' biix xikoolh dhir guguuk gu sasoi', bhai' ji chum ñio, yup tum kai'ch:

—Ya' dir ja'p ja'k gook kiilo pix ba aix ka' gu juun na ji'k mai'chia' gu maa'n tanoolh no't tu jua gu jaroi', piام baik kiilo gu tiriik. Pu'ñi ku pim ba' siamri cham xi buada' gu asait gio gu uubas baraa', na pim gu' pu'ñi cham tu' gammiji ge' bia'ka'.

⁷ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap yup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' na ja'p ji buusan na gux kiñ kasnir, na ba' moo maakob kap ba bhiibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio gu maakob sasoi', yup jiñ chitda:

—Mi'ñi ja'k yap yup xi chi tigia'.

⁸ Ba' aañ mu ja'k yup xi chi tii na pai' ja'k tuñ aagi'ñ. Mu kiik ip jumai gu maa'nkam jix uam kabai cha'm, Muuki' sap tii' gui' gu maa'nkam. Ba' dhi' jumaip oi'ñchu' gu maa'nkam na Tulhiiñara' tii', na dhi' pix kat yup jum kai'ch mi' nam pai'm tulhiiña' gatuuk gu ja'tkam. Ba' biix gook yup ja tiñda am nam sap ja kooda' gu ja'tkam nam ji'k daaxix mui' kap na ji'x oi'ñga'n, nam pui' ja'k tu duñia' nam diilh pix bhaakui bhai' ji chi jigialhchuda' nam jax dhui pix ko'ya', gam jai' nam ua'mai, nam ja a'm jimiichdha' gu bhiogi', gio jai' ko'kdai' ki'n, gam jai' nam ja jugioka' gu gampix kam sasoi' nam jix bhaa'mna'.

⁹ Ba' nat jumai kap yup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim na ba' moox chamaam kap ba bhiibhi'spio'kix ka', mi sonpan gu sasoi' mimii'ñkar na mi ja'p kiik, ba tii ñich nam mi'm maaxi'ñ gu ja i'ii'mda' gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na mit ja bhaamkidhak ja koi gu ja'tkam nam cham aa' nam tu a'gada'. ¹⁰ Ba'p kai'ch am mi' ji gu'kat ge' ki'n:

—Aapi' Ge'kam Dios jich Gi'kora', nap joidham bixchu'x aichu'n gio nap joidham jix uañ ki'n kiik, gam nap pui' tu kuugalhdha' jax no' pich ba tii, ipaa duuk jum aaya' nap saak ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam tu' jax buimik gu ja tutku' bhaan kup ba ja tulhiiñchuda' gui' na mit jich bhaamkidhak jich koi nach mu ja'p jum a'mkam ka tu a'gat gux bhai'm kai'chdham jum ñi'ook?

¹¹ Ba' biix ji'ma'n dhi' nam mi' guguuk sonpan gu saso'i mimiñkar, xi ja tii' mit gu jajannulh joidham jix chooto, gio ba' nam yup ja titda nam sap ka xim niira' alhi'ch pix ba', nam biix bhammi ka xi aaya' gui' na mit chakui ja koi, nam pui ka tu a'gichu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios biix kap na ji'x oi'ñga'n nam ji'k daaxix nam pu'ñi ja kooda', na ba' mi' dhir pui' ba tu kuugalhdha' gu Dios nam jax kai'ch.

¹² Ba' nat pai' dhuuk jumai kap yup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim, giilhim ge' bhai' ji chim tir, gio gu tanoolh bhai' pix ji chukkuur, jix chuk bhai' pup daa, ja'p na gu jax chu'm jannulh no'x chukuum jix chuk, gio gu masaa'n jix bi'p jum duu ja'p na i'ir. ¹³ Gio gu chiichia' nat mui' ji ii' mu ja'k oi'ñga'n bhaan, ja'p na jax gu iibhai'ñga'n gu iigix na giilhim mui' mu pix titronia' diirrap no't jix io'm bhai' xi jib. ¹⁴ Gio gux dhaam pix cham pai' matgir, ja'pni pix jum duu na jax gu u'uan no't jotmoda' xim bhiib. Gio ba' nat giilhim jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'ñga'n, pix cham pai' matgir gu oi'dha' na mui' kap ka daraat na ji'x oi'ñga'n, gio gu a'lhich dippir na mu ja'p dir kax maaxich suudai' iraab. ¹⁵ Ba' gui' nam nai' ja'p daraa nam jir ge'gerkam na ji'x oi'ñga'n, ma jiboi'ññor jamit bha ja'p oi'dha' ta'm na jax chiichio', jai' bha ja'p na jax ti diidi' na mit bam o'ñchom, ja biim gu jaja'tkam tuk gam gu ja tujuandam tuk, pui' na jax gu ja ge'gerkam tuk gu ja sandaarui'x chuk, biix sia gui' nam jir jix chutumñigam, sia gui' nam jix io'm jix o'jo', gam sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam. ¹⁶ Ba'p ja titda am gu oi'dha' bhiji' ja'p ji baapxich chiichiob gam bha ja'p na jax ti diidi':

—Iam gor bhai' xi ia'lh jich a'm, xich ixchu' pim, na cham jich chigia' gui' nax io'm ge'kam ki'n daa bhammix dhaam, gio gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, na gu' giilhim jix bhaam jich bui. ¹⁷ Bam ai gu' na pai' dhuuk jich chulhiiñchuda' aach na chich cham mi' pui' jii na jax jix aa', gam gu jai'. ¿Jaroo gip jix ñakoo' nax io'm jum tulhiiña?

**Na ba ja matgilhdha' gu Dios xijum gook oo'm daman maakob
miil gu Israel kam ja'tkam nam mi' pui' jiim na jax jix aa'**

7 ¹ Gio ba' moo mi' dhir ja'pni ñich yup ti tii, maakob sap gu noonbi'ñ gu Dios maakob kap guguuk am na ji'x oi'ñga'n, na mit pui' ja'k ja tiidak mu ja joot nam jix io'm ti jilhbichdha' biix kap na ji'x oi'ñga'n na ba' tum xichui'dha' biix na ji'k tu'x chu jai'ch biix kap, sia mu ja'p suudai' chir. ² Ba' jumai ja'pni jurnip dir ja'k mui'p ba jim gu nobii'ñ gu Dios ji ua'dat gui' na ki'n ja matgilhchu'n gu Dios gui' nam ji'k kaichgida'. Ba' mui' xi ja jiñkai gu jai' noonbi'ñ nam mu ja'p guguuk maakob kap na ji'x oi'ñga'n, na mit ja chia nam tu xichui'dha' jibiilh ki'n biix kap na ji'x oi'ñga'n, yup ja titda:

³ —Chakui pim jix io'm ti jilhbichu'nda', nam gu' biix pu ko'ya' gui' nam ji'k tu dudua na ji'x oi'ñga'n, sia biix pum xichui'dha' gu tutua gam sai' gio gu suudai', nach gu' ka ja matgilhdha' gui' nam ji'k tu' ka'm

niīdhat mi' pui' tu kuugalhdhim na jax jix aa' guch Gi'kora'. Dai nach ka xi ja matgilhdha' na pim ba' moo mui' ba ti jilhbichdha'.

⁴ Ba' gu nobii'ñ gu Dios xi ja matgilh ja kokobtai' am gui' nam ji'k tu' ka'm nii'ñ gu Dios nam jir Israel kam ja'tkam, xijum gook oo'm daman maakob miil (144,000) ja matgilh. ⁵ Mambhiix daman gook miil ja matgilh gui' nam jir bopxi'ñ gu Judaa, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Rubeen ja'kbui' ip mambhiix daman gook miil, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Gaad mambhiix daman gook miil ip, ⁶ gio ba' gui' nam yup jir bopxi'ñ gu Aseer ja'kbui' mit yup ja matgilh mambhiix daman gook miil, gio ba' gui' nam jir bopxi'ñ gu Neptalii ja'kbui' mit yup ja matgilh mambhiix daman gook miil, gio gu bopxi'ñ gu Manasees mambhiix daman gook miil ip, ⁷ gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Simeon mambhiix daman gook miil ip, gio ba' moo gui' nam Lebiip jir bopxi'ñ ja'kbui' mambhiix daman gook miil jamit yup ja matgilh, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Isakaar ja'kbui' mambhiix daman gook miil jamit yup ja matgilh, ⁸ gio ba' moo gui' nam ji'k jir bopxi'ñ gu Sabuloon ja'kbui' ip mambhiix daman gook miil ip, gio ba' gui' nam jir bopxi'ñ gu Josee mambhiix daman gook miil ip, gio ba' gui' nam yup jir bopxi'ñ gu Benjamiin ja'kbui' mit yup ja matgilh mambhiix daman gook miil.

Gu Juan na ba ja tigia' mui' gu ja'tkam jix chooto ti ti' kam

⁹ Ba' mi' dhir mui' mi' bam maax jamit gu ja'tkam cham daaxix kam, ja'pni biipi' dir na pai' daa gux io'm Ge'kam gio gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, pu cham jaroi' maat nam ji'k aix, pui' pix tu'ii' am. Biix kap dir mi' guguuk am gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n kam, nam biix aixim tu'm tu ñiok gam biix aixim tuutu'm. Jix io'm mui' dho ba' ji gu ja'tkam nam mi guguuk, nam pu cham ji'xdha' jaroi' ja tiimo' siat tii ma ja ja'kilh. Biix jix chooto ti ti' am, gio nam ji'ma'n ja daada' gu ko'kmarak jaaja'. ¹⁰ Ba'p kai'ch am ge' ki'n:

iJa'p moo ge'kam ki'n jix bhai' duu ji dhi Dios jich Gi'kora' na bhai'
dhaa atooxkor ta'm nat jich uañ guch ua'tulhdhara',
nat gu' mu joot dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba' pu'ñich
a'mkam jum makgirta' na ba' ki'n tu namkix ka' guch
ua'tulhdhara'!

Gammijich jix bhai'ch chaatit tu daanda' buiñor,
na gu'r jix bhai'kam.

¹¹ Ba' gu mui' cham daaxix kam gu noonbi'ñ gu Dios nam biix xikoolh dhir guguuk mi' na pai' daa, gio mi' nam pai' biix xikoolh dhir daraa gu maa'n oo'm daman maakob gui' nam jir jagi'gir pa', gio gu maakob sasoi', ja o'lhia ki'n gu'kik bhai' ji chu daani mit buiñor gu Dios na mi' daa irban. ¹² Jup kai'ch am:

Maaxik dhor pui' nam jax kai'ch dhich jaaduñ,

gammijich dho tu' ka'm niidhat ge'kamtu'nda' dhi Dios jich Gi'kora'
 na ya' ge'kam ki'n daa,
 na gu' maaxik jix io'm jir Ge'kam,
 bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'.
 Gammijich ge'kamtu'ndat taxchaabgi'ñdha' sia nar pai' dhuuk ka' git.
 Ja'pni tu tui'ka'.

¹³ Ba' maadit gui' nam mi' biix xikoolh dhír daraa nam jir jagi'gir pa'
 jup jiñ chitda:

—¿Jaroom da' dhi ja'tkam jix chooto ti ti' kam nam ya' guguuk?
 ¿Paam dir ja'k jiim?

¹⁴ Ba' aañ jup titda:

—Cham ji nañ maat. No' pich mi' dhír iam jiñ aa'ñ jiñ jaduuñ nap jix
 maat.

Ba' gui' xiñ aagi'ñ ip, jup jiñ chitda:

—Jir di' am dho gui' nam giilhim jum tulhiiñaimik mu ja'p oi'ñga'n
 bhaan nam duduakat gu ja tutku' bhaan, gio nam gammiji pux biiñak
 kat buiñor gu Dios siam jum tulhiiñ. Ba' xib yammi ja'k bap tu'ii' am jix
 bhai'm taatit, nat gu' biix dappaam tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' guch
 Xoi'kam, dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ki'n gu i'ra'n nat jaax
 bhaan gu kuruus, na mit gu' soi'm ilhdhak ti jii'ñ buiñor. ¹⁵ Ya' ji' bar di'
 nam pai' gammiji bii'ma'n bap tui'ka' gu Dios joidham jix jijikgim, ja'p ji
 buusnia' nam gammiji ya' pu ba tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios.
 Dhi' ba' dii'lh ja buip tu't ja nuuka'nda'. ¹⁶ Ya' dir ja'p ja'k cham pai'
 dhuuk kax bhio'n ka' am, ni nam cham pai' dhuuk ka tanook ka', ni gu
 tanoolh ku cham pai' dhuuk ja a'm ka tonnia', ba' cham pai'x chatoiñ kír
 kam tulhiiña' am. ¹⁷ Ba' xib ya' dir ja'p ja'k gammiji ya' pu ba oi'ñka' am
 jix bhai'm taatit, cham tu' bhaan jum tulhiiñat ka suanda' am nam jax
 jum tulhiiñaimik mu ja'p oi'ñga'n bhaan, na gu' ya' gammijix bhai' tu
 tatda' buiñor dhich Gi'kora', gio na gu' gammiji ja bii'm oirida' dhi' na
 ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja bipia'da' ja'p na
 kakasnir, gio na gammiji ja i'chu'nda' gux kii' suudai' nam ki'n gammijix
 bhai'm taat ka'.

Na jumai kap jup ba bhi'spioka' gu u'uan bhiibgixim guch Xoi'kam

8 ¹ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim
 gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba' ki'n biix ba
 bhiibhi'spio'kix ka' na ji'k kap bhiibhi'sap kat, pix cham tum ñio biix
 kap na ji'x jir jix dhaam, miikim pa' moo na cham tum ñiok. ² Ba' gux
 xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam ja'pni biipi' dir guguuk mi' na pai'
 daa, xi ja maa mit ji'ma'n gu kukuichdhakar. ³ Ja'xpix ba' moo jumai
 mi'p ba ai na pui'p jir nobii'ñ gu Dios alhi'ch kubhioñkar ji kusbiot nar
 jix uam totbikdam, ba' mi' ji kikbo sonpan gu ge' kubhioñkar na ja'p
 tu'm na sasoi' mimii'ñkar. Ba' ge' xi maa mit gui' na joidham uub na sap

ba' kubhioñxidha' gu Dios bhaan gu kubhioñkar na mi' kiik ja'pni biipi' dir na pai' daa, maap xi bindai gui' na mit tu kubhioñxi gui' nam ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pui' ji buusan nam tu kubhioñxidhimik nam tu dañiimik buiñor tu' ka'm niidhat. ⁴ Ba' nat pai' dhuuk bhai' ji chu kubhiona, silh mu ja'k bhii gu kuu'mxiga'n na pai' daa gu Dios, maap jum bindak gui' nam tu kubhioñxi'ñ guch Xoi'kam jiigi'ñdham. ⁵ Mi' dhir ba' nat jax daa ip gio gu alhi'ch kubhioñkar, mi' xi suuduidhak gu tuupalh bhai' dhir bhaan gu ge' kubhioñkar mijimmi xi bua oi'ñga'n bhaan. Ba' bhai' pu ji gi'ndoki gu oi'ñga'n, gio na ge' tim tiroon ja'p na jax kai'chidha' gu duuk tirnidam.

Gu noonbi'ñ gu Dios nam ba tu kuichdha'

⁶ Gu' ba' gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ji'ma'n ja daada' gu kukuichdhakar, jix kii' bam duu mit nam ba tu kuichdha'.

⁷ Ba' nat pai' dhuuk maadit xi chu kuich, jix dhaam dir mui' pu ji ii' gu chia mu ja'p oi'ñga'n bhaan, gio ba' gu tai ip binkam gu i'iir. Ba' pu mii alhi'ch gu dibiir binkam gu tutua gam sai' na mi ja'p ka tu tuutit na ji'x pix aagix na ti miiya'.

⁸ Mi' dhir ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios, maa'n jix dhaam dir mui' xi jibua mit ge' gui' na ja'p tu'm na oidha', dai na biix miimtu', silh mummu gii ırban gu ge' suudai'. Ba'x bi'p jum duu taak dir gu suudai' ja'p na i'iir na ji'x pix aagix na bi'lchia'. ⁹ Ba' koi mit gu boptop gam gu jai' nam mi' ka tu oipot mi' nat ji'x bigiir gu suudai' na ji'k aagix nam ko'ya'. Gio gu ja'tkam nam mi ja'p ka oipot kaknub ta'm pui'p koi mit nam ji'k pix jup aagix, biix pu baap gu ja kaknub.

¹⁰ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar baik ka', jix dhaam dir mui' ji jigii maa'n gui' na ja'p tu'm na chi'ii', ba' mu ja'p gii ji'kchi kap ge'ger jir a'kkii'n na pai' mir gu suudai' gio mu ja'p na jax jir biipiatam, na ji'k kap aagix na gixia'. ¹¹ Jix Xibu' sap tii' gui' gu chi'ii', ba' biix nat ji'k kap a'kkii'n gii, jix xibu'p jum duu gu suudai'. Ba' mui' koi mit gu ja'tkam na mit ji'k ii gui' gu suudai' na ji'k pix aagix nam ko'ya', nat ja maimtuda gu suudai' na gu' giilhim jix xibu'.

¹² Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar maakob ka', tii pup ırban juugit nai' ji chuu gu tanoolh, gio gu masaa'n, gio ba' gu chiichia'. Cham tu'x bhai' ka tu tonni'ñ gu tanoolh, gio gu masaa'n palhiip pix ba tum masbagi'ñ gio gu chiichia', ba'x chukgam jup tum duu jai' kap na ji'k kap aagix na tum tukgamta', tataab ja'k gio tukaa' ja'k.

¹³ Ba' maa'n gu bha'aa' bhammi ja'p ji dhede'dat jix dhaam jup kai'ch ge' ki'n:

—Ja'p moo joi'ndam jum duñia' am gu ja'tkam biix na ji'x oi'ñga'n nam pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi baik noonbi'ñ gu Dios nam ka bi'iix nam tu kuichdha'.

9 ¹ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar jix chamaam ka', maa'n jix dhaam dir mui' ji jigii gu chi'ii' mummu oi'ñga'n bhaan, ba' xi maa mit gui' na ki'n jum kukpio'k mu na pai' ge' ti di' na cham pai' ju'. ² Ba' xi kupio' mi' dhir na pai' kiidha', giilhim ge' mijii dir ji buus gu kuubhix iibhidham jix chuk jix kubha'biñ, ja'p na jax chu'm kuubhisda' gu tiñ'kar no' jaroi' bax chu mamaim. Ba' ja'pix bhai' pix ji chim ii'ka biix kap na ji'x oi'ñga'n, nat gu' ba taa'bi gu tanoolh gu kuubhix, na gu' giilhim jix chuk nat mijii dir buus na pai' ge' ti di'. Sia gu jibiilh cham tu' ka kii', nat gu' biix ba ia'ñ gu kuubhix. ³ Ba' bhiji dir ja'p bhaan gu kuubhix bhai' ji bubua mit mui' gu sosoii, biix kap ba oipo am na ji'x oi'ñga'n, dai nam pui'x io'm yup jix bhaa'mna' na jax gu nankasir. ⁴ Pui' ja'k ja tiidak mu ja joot jamit nam ja ki'mna' gu ja'tkam na ji'k cham daaxdhix ka' ja kokbtai' am gui' na ki'n tu matgilhchu'n gu Dios na bhaan jix maati' nam gui' kaichu', gio nam cham jax ja buada' gu tutua gam sai' na mi ja'p tu tuut, daipu' nam jax pix ja titda. ⁵ Gio ba' moop ja titda am ip nam sap cham tu' pu ja koodaidha' gu ja'tkam nam ji'k ja ki'mna', ja'pji dai nam ji'x pix bhaan jum tulhiiña'. Ba' dhi' ji' nam ja'p tuutu'm na sosoii, bhai' ji ja ki'mna mit biix gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugit, pui' ja'k ti kiki' am na nankasir. ⁶ Ba' na mit pai' dhuuk bhai' jim tulhii gu ja'tkam na mit bhai' ji ja ki'mna gu sosoii, mui' tiix aa' am nam ba ko'ya' git nam cham mi' pum tulhiiñha', gu' ji nam gu' cham ko' siam chi moo jax jum bua't tii muuki' dhaan, ja'p ji buus gu' nat mai' miñ gu muuki' mi' dhir ja bui.

⁷ Gu sosoii ja'p tuutu'm am na gu kakbai, gio nam pui'x ja joini' nam nai' xi bapo' nam jax xim buada' gu kakbai pai' no'r jigialhi'. Dai nam biix ji'ma'n ja'p tu'm tu moom na ja'tkam, gio nam biix ji'ma'n ja tuttutu' gui' na ja'p tu'm na kuruun. ⁸ Gu ja kuup ba' ja'xbui'r te'teb nam ji'x tu kuup gu u'uub, gu' ba' gu ja taatam ja'p tu'm ip na gu mabii'ñ gu taatmu'n. ⁹ Biix kap na ji'x jir ja tutku' tu baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam ki'n jum soo'mdhatu'. Ba' nam xi a'ngib ja'p tum kai'ch na jax no'm pai' dhir mui' mu boopo' gu kakbai ji ja tiibiopat gu kakret no't ba ji chum kokda. ¹⁰ Gu' ba' gu ja bhaabhai ja'p tu'm na gu bhai'ñ gu naksir, kukgaram mi chuut gui' na ki'n ti kiki'. Dhi' ba' ki'n ja ki'mna mit gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugit. ¹¹ Gu ja ge'kam tuk dhi sosoii, Abadoon tiñ' gu ebreo ñi'ook ki'n, gu' ba' gu griago ñi'ook ki'n Apolian. Dhi' pix jir di' gui' na mu ja'k yup jir ge'kam na pai' giilhim ge' ti di'.

¹² Ja'pni ja'k tum bua, ku gu' gook ka bi'iix ji gu tulhiiñara' na ja a'm ka jimia' gu ja'tkam, cham tu' daipu'. Dhi' ki'n kia'pix maa'n ba jim.

¹³ Gu' ba' nat pai' dhuuk xi chu kuich gu jumai nobii'ñ gu Dios na ka bi'iix, bhai' ji chum ñio bhai' dhîr bhaan gu kubhioñkar nar jix uam totbikdam na mi' kiik ja'pni biipi' dir na pai' daa gu Dios, ¹⁴ jup tiitda gu nobii'ñ gu Dios nat kia'pix tu kuich:

—Mi' dhîr jap ja do'ñchora' gu maakob noonbi'ñ gu Dios nam mummu buupulh ge' akki'n na Eupraates ti tii'.

¹⁵ Ba' gu nobii'ñ gu Dios mu jimiik jup xi ja do'ñcho gu jai' noonbi'ñ nam mummu buupulh ak jugii'ñ, nam sap ba' ba ja kooda' ji'kchi gu ja'tkam na ji'k aagix, nam gu' pu pu kai'ñkam mi' buupulh nam pu'ñi tu duñia' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh gio gu oidha' na pui' tu kuugalhdha'. ¹⁶ Ba' gu ja sandaarui'x chuk gook jix cha'tmam oo'm miyoones ja aa am nam aix, biix kakbai cha'm jiim am.

¹⁷ Biix ji'ma'n gu ja sandaarui'x chuk nam bha daraichu' kakbai cha'm, ji'ma'n ja baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam ki'n jum soo'mdha', dai na ge' miimtu' ja'p na tai, taak dir jix chiidu'm maaxi'ñ, taak dir ba'x uam. Gu' ba' gu ja kakbai' ja'p tu'm tu moom am na jax chu'm tu mo' gu mabii'ñ, ba' ja chiichiñ am dir busaak gu taix io'm jix choiñ kuubhix binkam. ¹⁸ Ba' mui' ja koi mit gu ja'tkam ki'n gu tai nam ji'k pix aagix nam ja kooda'. ¹⁹ Gu ja bhaabhai ba' ja'p tuutu'm na kooko', tu moom kukgaram dir na jax chu'm gu ko'. Dhi' ki'n jamit ba' mui'p ja ki'mna gu ja'tkam.

²⁰ Ba' gui' na mit bii na mit cham koi ki'n gu tai na ja chiichiñ am dir busaak gu kakbai, gio na mit cham ja ki'mna, cham pai' iam soi' ba jim ilh jamit buiñor gu Dios sia kum jax ti nii'ñ, pui' nam jax ba tu bua na jax cham kii' ka'm nii'ñ. Jix io'm ba xi jii mit nam tu daan ja bui gu cham kiki' i'ii'mda' nam jir noonbi'ñ gu ja'ook, gam ja bui gu didios jum tiitgidam nax uam totbikdam ki'n jup duñiix, gam jai' gui' nax chooto totbik, gio jai' biix aixim tu'm, gio gam jai' gui' nar u'uux jup duiñxim nam pu cham tu oipo sia kum tii tu tooton, ni nam te kee sia kum tii tu naanak, gio nam cham ñiñña sia kum tii tu buupui, nam gu' pu cham tu' dudua, nam gu'r jup duñiixim pix. ²¹ Gio ba' nam mui' ja bia'kat gu u'uub ja biim boppo, gio nam ti iixi'ñ, gam nam ja koo'n gu ja'tkam, gio ba' nam nai' tu jiboiñ.

Gu nobii'ñ gu Dios na ua'ka' gu u'uan

10 ¹ Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios jix dhaam dir mui' ba jurnim mu ja'k oi'ñga'n bhaan joidham tibaa'ñ cha'm. Ge'kam kam tui'dhi' gui' gu nobii'ñ gu Dios, ki'oor biix xikoolh xi bhiichdhixchu' bha mo'r daam, gio gu buibsa'n na ge' miimtu' ja'p na gu tanoolh, gio gu tootna'n pui' ip, ² maa'n daa'ñchu' gu u'uan silhñixim na bixxik dir mi chu ua'ñix. Ba' mummu ji kikbo oi'ñga'n bhaan, maap dir suudai' chir ti kiis gu kii'n dir kam toona'n ki'n, gu o'nsop dir kam toona'n ba' dibiir ta'm ti kiis. ³ Ba' xi jiiñ ge' ki'n, ja'p tii na gu mabii'ñ no' ge' ki'n jiirok. Ba' mu pai'

dhir bhai' ji chum ñio ge' kí'n gio nat tím tir, jix xijum gook tii na mit bha ñio maap maa'n jimdám. ⁴ Ba' aañ ba ji chu ua'nak nam ji'k jax kai'ch gui' nam mu pai' dhir bha ñiok, gu' ji nat gu' jotmoda' bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup jiñ chitda:

—Dhi'p dai cham tu' u'uanda' nam jax kai'ch dhi' nam mu ñiok, diilh jap pix pui'x chu mat ka'.

⁵ Ba' gu nobii'ñ gu Dios na mu kiik oi'ñga'n bhaan, na maap dir suudai' chir ti kiisap, xi bamii'ñdhak gu kiin dir kam nobii'ñ ⁶ jup kai'ch bhaankamu'n gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na mi' dhir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', gam nat jup tu duu biix na ji'k tu'x chu jai'ch:

—Ja'xbui' pix juugit ti niira gu Dios, ⁷ na gu' xib na pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi jumai nobii'ñ nat chakui tu kuich, biix pui' ba tu kuugalhdha' nat ji'k jax ja tiidak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik biix kap na ji'x oi'ñga'n.

⁸ Ba' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam, jup jiñ chitda ip gio:

—Taañmir gu u'uan na daa' gu nobii'ñ gu Dios na mu kiik oi'ñga'n bhaan, na maap dir suudai' chir ti kiisap, ja'p jap tiida' nam makia'.

⁹ Ba' aañ mu jimiik bhai'p ba taan gu u'uan na daa', ba' gui'p jiñ chitda:

—Ya' dho, dai ji nap gu' bha jugia'. Joidham jix maikak ka' nap mui' ji jugia', ırban dir gum book ba' bhai' jim maimtuda'.

¹⁰ Ba' aañ bhai'p xi juu gu u'uan nat pai' dhuuk bhai' xiñ maa gu nobii'ñ gu Dios. Pui' dho joidham jix maikak ja'p na miibat na nich mui' ji juu, nat pai' dhuuk ırban dir jum gaam ji guñ book nat ba' giilhim bhai' jiñ maimtuda. ¹¹ Ba' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam jup jiñ chitda ip gio:

—Jum aa' nap giop ka tu a'gara' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, nap ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam na tu' jax dhuñia' gatuuk. Biix kap jap aaya' na ji'x oi'ñga'n, na gu' biix jum aa' nam pui' tu machia' na ji'k ja'tkam, sia nam jir jax chu'm, siam jir pa ja'k kam, piام siam jai' maakam tu ñiok, biix jap pui' tu ja a'gi'dha', sia gui' nam jir te ge'gerkam.

Gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios

11 ¹ Ba' mikkat maa'n xiñ maa mit gu jupaabdakar ja'p tu'm na tootkom, mi' dhir ba'p jiñ chitda am:

—Jupaabda' ap dhi' ki'n gu chiopga'n gu Dios gio gu sasoi' mimii'ñkar na bhaan tum makgirxi'ñ gu Dios, gio ba' nap ja ja'kilhdha' gu ja'tkam nam ji'k aix nam mi chu daan ırban dir. ² Dai mu ja'p diirap dir gu chiop jap cham jupaaba'nda', na gu' dhi' mi' dhir ja'p ja a'm bipio' gui' nam cham ti jiigi'ñ aañ jiñ bui. Na gu' dhi' ja'p jir jum duukam nam biix tu' pix ja ilhdha' gui' nam ji'k ba ti jiigi'ñdha' aañ jiñ bui baik oidha' daman

taak juugit.³ Ba' aañ gook mu ja jootsa' guñ chujuandam tuk nam jiñ a'mkam tu ja a'gidha' guñ ñi'oook biix gu ja'tkam baik oidha' daman taak juugit. Gampai' pix tui'ngida' am, jix xaasak ti tii'chgida' am na bhaan jix maati' ka' nam soi' pix jum ilhii'ñchu'nda'.

⁴ Gui' ji' gook tujuandam tugi'ñ gu Dios, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ am gu gook oliibos na ja'pni biipi' dir tu't bhai' na pai' daa gu Dios, gio gu gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir. ⁵ Ba' nat pai' dhuuk mu ja joot gu Dios gu gook tujuandam tugi'ñ nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, cham ji'xdha' jax ja dooda mit gu ja'tkam sia kum tiix ja bhaamki'ñ, na gu' bixchu'x bhai' nam pu tu duñia', ja chiichiñ am dir busaak gu tai. Ba' jai' dhit nam tiix ja koodam, pu ja mii'ñ jamit. ⁶ Siax bhai' na mit pui' tu duu nat cham duu'n baik oidha' daman taak na mit ji'x juugit tu ja a'gi gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios na jax ja'k tu duñia' gatuuk, gio na mit i'iir yup duu gu suudai', gio ba' na mit pui' ja'k tu duu nam bixchu' bhaan bhai' jim tulhiiña' gu ja'tkam na mit ji'x juugit ilh. ⁷ Gu' ba' nat pai' dhuuk jum ai na ji'x juugit daaxix nam tu a'ga', na mit biix kap ba tiimo nam tu a'gimik gu Dios ñio'ki'ñ, maa'n gu nobii'ñ gu ja'ook nax iibhidham tu'm miji dir buusnik na pai' ge' ti di' bhai' ji chu kokda ja bui, ja mai'chik pu ja koi. ⁸ Mi' pix ja'p biit am ba'bhak sanoop, mi' irban gu ge' kiicham na Jerusaleen ti tii', na mit pai' gibuumik sissapa ip kuruus ta'm guch Xoi'kam jan' na mu xi oilhimik, mi' na pai' ja'p ji buusan na gook ki'n ti tii': Sodooma gio ba' Ejipto, nam gu' pui' ja'k yup tu jim gu mi' oi'ñkam Jerusaleen na jax gu Sodooma kam gio gu Ejipto kam. ⁹ Baik tanoolh daman taak mi' pu biit gu ja tutku' gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios. Biix na ji'k ja'tkam ja tii mit nam mi' pix ja'p ko'iix, sia gui' nam mik ja'k oi'dha', gio jai' gui' nam maakam tu ñiok. Biix kap dir na ji'x oi'ñga'n ja tii mit, ba' pu cham jaroi'm guguux na ja yaaspa', mi' pix xi ja nii'ñ am, nam gu' tu' pix ja ilhii'ñ. ¹⁰ Dai na mit joidham jix bhai' bhai' jim ilh biix na ji'k ja'tkam na mit ba ja tii na mit ba koi gui' ji' gook tujuandam tugi'ñ gu Dios, pix am tum a'onbagi'ñ am biix ji'ma'n gux dha'ram namkim, nam gu' pui' xim aa' na mi' dhîr ja'p ja'k joidham jix bhai' ba tu ja Jimia', cham tu' bhaan kam tulhiiña' am, na mit gu' ba koi gui' nam pui' ja'k ka tu bua't. ¹¹ Ba' mi' dhîr nat xim ai gu baik tanoolh daman taak, gu Dios giop ba ja dudua'ñ gu gook tujuandam tugi'ñ, ba baapam jamit mi' dhîr nam pai' ka biitit. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamit biix na ji'k ja'tkam na mit ba ja tii gu gook ja'tkam na mit giop ba dudua nam ka ko'iix kat. ¹² Ja'xpix bhammix dhaam dir mui' ba tum ñio ge' ki'n, yup ja titda am gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios:

—Bhai' gor bi jiim.

Ba' gu gook tujuandam gamai'p ji chiitis jamit joidham tibaa'ñ cha'm na mit ba jii bhammi ja'k jix dhaam buñor gu Dios ja nii'ñchudat biix gu ja'tkam nam jix ja bhaamki'ñ. ¹³ Ba' mi' dhîr jix io'm bhai' ji gi'ndoki

gu oi'ñga'n na mit jax pix bhammi ji bhiibhi'ñ gu gook tujuandam tugi'ñ
gu Dios, ba' ji'kchi ia'ri gu ba'bhan na ji'k daaxix na ia'lhia' gui' gu
tanoolh, gio gu ja'tkam xijum gook miil jup koi mit nat ja tiim gu
ba'bhan. Ba' gui' na mit ji'k bii, jix chotdonik ma tu daani mit buiñor gu
Dios nax dhaam jup tu'ii'.

¹⁴ Gook moo ba jim gu tulhiiñara', maa'n pix ba bii na pui' tum
kuugalhdha'.

**Na jumaip ba tu kuichdha' gu nobii'ñ
gu Dios nam ba' ki'n bar daipu' ka'**

¹⁵ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios nam ba'
ki'n bar daipu' ka', mui' dhit bhai' ji chum ñio ge' ki'n bhammi dir jix
dhaam, jup kai'ch am:

Dhi Dios jich Gi'kora' biima'n guch Xoi'kam,
biix kap bar ge'gerkam am na ji'x oi'ñga'n,
ba' gammiji pu bar ge'gerkam ka' am sia nar pai' dhuuk ka' git.

¹⁶ Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa', nam
biix xikoolh dhir daraa mi' na pai' daa gu Dios, na mit jax ja o'lhia ki'n
guguu, nai' ji mumgia mit, diirrap xi chu sissap gu ja moom, bhai' ji chu
daani mit buiñor, ¹⁷ jup kai'ch am:

Taxchaab Dios jich Gi'kora' nap jix io'm jir ge'kam kat bixchu'x
aichu'n nap pu tu duñia',
gio nap bijik dir pux jai'ch na chakui jai'ch kat dhi oi'ñga'n,
nap gu' aap biix kap bar ge'kam ba' xib na ji'x oi'ñga'n gam sia nar
pa ja'k.

¹⁸ Mui' jai' dhit gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam cham ti jiigi'ñ aap
jum bui,

tiix bhaak am nap biix kap bar ge'kam na ji'x oi'ñga'n.
Ku ba' gu' nap gu' ba ja tulhiiñchuda',
ya' bar bhaan gu' nap pai' dhuuk ja aagi'ñdha' biix na ji'k ja'tkam
nam tu' jax buimik nam duduakat ja tutku' bhaan,
no'm jix kii'p jum duukam jup tu buimik piام ku gu'x buam jum
duukam.

Xib jap ba' ampix tu ja makia' gui' na tu' ja a'm bipio' gui' nam bijik
jum a'mkam tu a'gimik gum ñi'ook,
gio gui' nam jum a'mkam tu juanaimik,
gam gui' na mit ti ji'ñdhak mi' pui' jii nap jax jix aa'.
Gio gui' na mit ji'k cham tu' ka'm jum tii,
pui'p jup ja makia' na tu' ja a'm jup bipio',
siam chi moor jix chutumñigam piام siam cham tu' bia'.
Sia ja makia' ap na tu' ja a'm bipio' gui' nam tu ko'ktulhdhimik biix
kap na ji'x oi'ñga'n.

¹⁹ Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gu ki'ñgob bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios. Ba' nañ mui' xi chí nii'ñ, bhijimmi pix daa ırban dir gux xidhuu kam kaaja. Ba' mi' dhir ge' bhai' ji chim tir, gio nat bhai' ji gi'ndoki gu oi'ñga'n, gam nat bhai' ji ii' gu chia.

**Gu Juan na ba tigia' gu ubii gio gu ja'ook
na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook**

12 ¹ Ba' mi' dhir maa'n bhammi ja'p bam maax jix dhaam gu ubii

ji chí'kat maa'n gu jannulh na ge' tanoor, ja'p na ji'x tu tonni'ñ gu tanoolh, maa'n xi kiis gu kuruun na mambhiix daman gook bha daraa gu chiichia', amuub bitaa'n ja'p ba' daa gu masaa'n na pai' kiik gu ubii. ² Jir alhi'ch kiikam ji gu' gu ubii, ba' mi' dhir ge' ki'n bhai' ji saraa nat bhai' jix chu ko'kor nat bam ai na pai' dhuuk tigia' gu alhii na bia'.

³ Ba' ja'xpix ja'p ja'k yup bam maax gu ja'ook, dai na giilhim iibhidham tu'm gu tukga'n, ja'p tu'm na tirook dai na ge' gio nax bi', xijum gook tu moom, mambhiix ba' tu a'aa', ba' biix na ji'k moomoram ji'ma'n ja tuttutu' gu kukrun. ⁴ Mi' dhir ba' gu bhai'ñ ki'n ja gíbio'rak xi ja ii'ñxich mui' gu chiichia' na bha ja'p daraa na ji'k pix aagix, mummu ja'k xi ja iabu oi'ñga'n bhaan. Mi' dhir ba' mui' ji ai mu ja'k na pai' gu ubii na kia'pix ba duduar alhii ki'n, na sap ba' mi' pu jugioka' gu maraa'n na jax maaxilhia'. ⁵ Gu alhii nat tii gu ubii, jir chio'ñ. Dhi' sap ba'r ja ge'kam tuk ka' gu ja'tkam biix na ji'x oi'ñga'n, nax oo' ki'n ja silhka'nda' ki'n gu baiñum oxia. Ba' moo jan'o' nat jax maaxir gu alhii mi' dhir pum bhiik baasi'n ja'k jix dhaam buiñor gu Dios, nam bhammi ja'k ge'kam ki'n daasa'. ⁶ Diilh mi' pup bii gu ubii, di'if'n gu alhii. Ba' mai' ba miñ mu ja'p gampix na pai' cham jaroi' oiri na ba' cham jaroi' jax dhooda', silh pu bhii mummu maa'n kap na pai' tu aagi'ñ gu Dios na aaya', nat gu' pu pui' ja'k ba duu biipi' dir nam gu mi' oi'ñkam ka tu maakda' gu koi' na ki'n duaka' baik oi'dha' daman taak juugit.

⁷ Ba' gatuuk yup ma jígialhich bhammix dhaam, gu nobii'ñ gu Dios nar ja ge'kam tuk gu jai' noonbi'ñ na Migial tii', ma tu kokda ja biim gu sandaarui'x chugi'ñ buiñor gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook. Gu ja'ook tiix io'm tu kokda ja biim gu noonbi'ñ na ilhdhat na moo ja mai'chia' git gu noonbi'ñ gu Dios. ⁸ Gu' ji nat gu' cham tu' jax ji dhuu, tu' pix dooda mit, ba' pu mai' ardi mit bhammi dir jix dhaam. ⁹ Mu ja'k jamit xi ardi oi'ñga'n bhaan binkam gu noonbi'ñ, ba' xib biix kap na ji'x oi'ñga'n oirit ja iatgi'ñ gu ja'tkam. Dhi' pix jir di' gu ko' na bijik dir pu jai'ch nat dir dhi oi'ñga'n yup jum duu, na gook ki'n tii': Ja'ook gio ba' Dhiabur.

¹⁰ Ba' mikkat bhammi dir jix dhaam bhai' ba tum ñio ge' ki'n, yup tum kai'ch:

—Xib ba' ya' bam ai na pai' dhuuk saak jix ja joi'ndai gu Dios tu ja uañda' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n. Biix kap bar

ge'kam ba' xib gu Dios ja bui gu ja'tkam, nat gu' guch Xoi'kam pui' ba tu kuugalh nat jax tiidak mu joot mu oi'ñga'n bhaan, mai' ba ardi gu' gu ja'oook na ya' mimrat ka ja iattulhi'ñdha' gu ja'tkam, gammiji ya' kiika' kia' na ja iattulhi'ñchu'nda' buiñor gu Dios jich Gi'kora'. ¹¹ Xib na mit gu' mai' ba ardi, ba' ya' dir ja'p ja'k cham ka bhaai' ka' na jax ja iattulhdha' gu ja'oook dhich jaaduñ, nat gu' ba tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' guch Xoi'kam gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, jano' nat jaax gu i'ra'n bhaan gu kuruus na ba' pu'ñi duuji biix dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. Ba' cham jax ka ja dooda' xib gu ja'oook, nam gu' dhi' ba kaichu' guch Xoi'kam. Pui' ku ba' na mit pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor, mi' dhir nai'p ji jii mit na mit tu ja a'gidham gu jai' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonik sia mit chi ja bhaamkidhak ja koi, nam gu' biix ja jujur ki'n bax biiñak buiñor guch Xoi'kam. ¹² Ba' aapi'm na pim ji'k ya ja'p tu oi'dha'x dhaam, ge'kam ki'n japim jix bhai' pix bam taat ka' na mit ya' ba ai dhich jaaduñ na mit mi' pui' jii na jax jix aa' guch Gi'kora' nam jich biim ba oi'ñka'. Dai aapi'm na pim ji'k mu ja'p yup tu'ii' biix kap na ji'x oi'ñga'n dho gi gu' ge'kam ki'n jix buam jum aa'nda' ji, na gu'x io'm jam tulhiiñchuda' gu ja'oook biix aixim bhaan nat ya' dir miji xi mii, sia aapi'm na pim ji'k mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm, gam na jam iatgidhai mu ja'k jam bhiichdha' na pai'x io'm jum tulhiiña' diilh, na gu'x maat na bar mia'n nam pai' dhuuk daagii tulhiiñchuda'.

¹³ Ba' na mit pai' dhuuk mu ja'k xi ardi gu ja'oook na ja'p tu'm na tirook oi'ñga'n bhaan, mu eek bax mu'aam gu ubii gui' nat kia'pix tii gu alhii, na gu' giilhim jix bhaamtu'. Gu' ji nat gu' jimiññor gu ubii, gu ja'oook ba' gatuuk dir mui'p ji ardi. ¹⁴ Ba' gu Dios xi a'ngatuda' gu ubii ja'p tu'm na gu bha'aa' gu a'nga'n na sap ba' de'ji nakga' gu ja'oook, gio na ba' jotmoda' aaya' mummu gampix nat pai' joot nam o'ñcho' baik oidha' daman taak juugit, na ba' cham mu'aa' gu ja'oook. ¹⁵ Ba' gu ja'oook chiñi'ram dir mui' xi tua ge' gu suudai' na sap ba' bi'ñña' git gu ubii nax mu'aam, ¹⁶ gu' ji nat gu' gu dibiir jotmoda' xim kupio' na mui' ba milhiim gu suudai' mu na pai' gu ubii, miji ja'k pix ji baap gu suudai' dibiir bita', pix cham pai' matgir, pu cham jax dhooda. ¹⁷ Giilhim tiix bhaam ji gu' gu ja'oook buiñor gu ubii nat cham jax dhooda. Ba' gatuuk na mit pai' xi mui'dha gu bipsalhi'ñ gu ubii, bhai' ji chu kokda ja bui. Gu bipsalhi'ñ gu ubii, dhi' pix kat yup jum kai'ch am gui' nam ji'k ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios, gio nam gammijix biiñak buiñor. ¹⁸ Ba' gu ja'oook na ja'p tu'm na gu tirook, mi' pix ji kikbu ju'ñdharam gu ge' suudai'.

**Gu gook noonbi'ñ gu ja'ook nam pui'x iibhidham
tuutu'm tup tu tutku'**

13 ¹ Ba' mikkat maa'n mijí dir ba ji buus suudai' iraab gui' nar nobii'ñ gu ja'ook, pui' iibhidham tu'm tup tu tuuku', xijum gook tup tu moom, mambhiix ba' tu a'aa'. Ba' biix ji'ma'n ka'm gu a'ga'n ja tuttutu' gu kukrun, bha moomoram ba' mui' bha ua'ñixchu' gu ñiiñio'k na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ² Gu tukga'n gui' ji' nobii'ñ gu ja'ook nat mijí dir ji buus suudai' iraab, ja'p tu'm na di'nbahalh, gu tootna'n ba' ja'p tu'm ip na gu booji gu tootna'n, gu chiñii'ñ ba' ja'p tu'm na gu mabii'ñ gu chiñii'ñ. Gu' ba' gu ja'ook gui' na ja'p tu'm tup tu tuuku' na gu tirook, ge'kam ki'n ba dai gui' ji' nat mijí dir buus suudai' iraab nar nobii'ñ, na sap ba' ja'xbui'p bar ge'kam ka' na diihl, gam na bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. ³ Gu' ji na gu' panaas ja'p tu'ii' na maa'n muukixchu' gu ma'oo'n gui' ji' nobii'ñ gu ja'ook, panaas kux io'm jix ko'ktolhdhix, cham ji'xdha' ka dodhia' kam tu'ii', gu' ji nat gu' mi' jotmoda' bhai' ji dhua cham jum ilhdham. Ba' biix gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n na mit tii nat ba dua gu ma'oo'n gui' nar nobii'ñ gu ja'ook, joidham jix bhai'm ilhdhak mu ja'k ji kai mit. ⁴ Ba' dai nam ba tu daanda' buiñor gu ja'ook gui' na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na ge', nam gu' biix ba kaichu' gui' na mia'n jir nobii'ñ nat pu pu kai'ñkam ge'kam ki'n dai na ba' pu'ñi ja iatgidhai biix gu ja'tkam ja chiñia' nam tu dañia' buiñor. Tu daanda' am ba' gu ja'tkam buiñor gu ja'ook gio buiñor gu nobii'ñ tup xi kai'chit:

—iJa'p moo tu' silhkam jir ge'kam ji dhi' nach jaroi' kaichgit ba tu daan buiñor! Cham ji'xdha' jaroi' jax dhooda' sia pik jax ka' git, na gu' cham tu' jumaip jai'ch na ja'xbui'p jir ge'kam na dhi'.

⁵ Ba' gui' ji' nar nobii'ñ gu ja'ook tup ja titda biix gu ja'tkam na sap dhi'r di' gu Dios, na gu' pu'ñi ja'k aagi'ñ diihl gu ja'ook. Ba' biix ja daam kiikat gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n baik oidha' daman taak juugit. Tup titda ip gu ja'ook na sap biix aixim ai'chuxdha' gu Dios na jax cham kii' ka'm nii'ñ. ⁶ Ba' pui'p duu gu nobii'ñ gu ja'ook nat jax chia, jix bhaamut bhai' ji a'ga gu Dios, biix aixim ba ai'chuxi'ñ na jax cham kii' ka'm nii'ñ ja bindat sia gu noonbi'ñ nam bhammi ja'p tup tu'ii'x dhaam. ⁷ Gio ba' nat bhai' ji ja tulhiiñchuda gui' nam ji'k ti jiig'iñ buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sia dhi' pu'ñi ja'k chia gu ja'ook na tu duñia'. Ba' ji'kchi ja koi nam ji'k kaichgit gu Dios, na gu'x aa' nam dai gui' kaichgida'. Biix ja daam kiika' na ji'k ja'tkam, sia nam jir pa ja'k kam, piäm siam jai' maakam tu ñiok. ⁸ Ba' biix kap na ji'x oi'ñga'n gu ja'tkam ba tu daan am buiñor gu nobii'ñ gu ja'ook nat ji'k pu cham ja dai gu Dios jix io'm bijik dir na ba' moo dhi oi'ñga'n tup ba jai'chdhilhia', bhaan gu u'uan nam pai' daaxix nam ji'k bhammi aaya'x dhaam, nam pai' gammijix jijikgim

bap tui'ka', na pai' ja daasaim xib gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir nam ji'k ti jii'ñdhim buiñor.

⁹ Gu jaroi' no'x aa' na biix jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na biix mo'ram baapsa' mi' na pai' ja'pnim kai'ch: ¹⁰ "Biix gui' nam ji'k daaxix nam ja da'ngii ja kuupa', pui' ja dooda' am, gio gui' nam ji'k yup daaxix nam te'teb kukxir ki'n ja kooda', pui'm yup ja dooda', ba aagix am nam jaroi' pui' ja dooda'. Dhi' ba' bhaan matgilhia' na jaroi' moo tu' silhkam biix juraa'n ki'n jix biiñak buiñor gu Dios, no'm moo pui' nam jax bax biiñak buiñor siam jax ja bua."

¹¹ Ba' ja'xpix jumai ja'p dir ja'k dibiir bita' bhai'p ji buus gu nobii'ñ gu ja'ook na pui' iibhidham tu'm ip gu tukga'n, gook tu a'aa' ja'p tu'm na gu kasnir gu a'ga'n, pui' ja'k tu ñiok na diihl gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook. ¹² Ja'xbui' ge'kam ki'n yup daaxix na gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom. Biix kap ja daam yup ba kii'k gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n, ja chia nam sap tu daanda' buiñor gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, gui' nat kia'pix dua gu ma'oo'n na ka muukix kat maa'n, sia ku gu' cham ji'xdha' ka dodhia' kam tu't. ¹³ Gio na joidham jix bhai'm duukam xip tu bua ja nii'ñchudat biix na ji'k ja'tkam, tai bhammi dir ja'p jix dhaam bhai' ji ii'ñxichu'n. ¹⁴ Ba' na mit tii biix gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n na joidham bixchu'x aichu'n na pu tu duñia' nam tu' cham ilhii'ñ, biix jix bhai'm ilhdhak mu ja'k yup ji kai mit, nat gu' dhi' ki'n ba ja iatgi. Ba' mi' dhir dai nat ba ja chia nam sap yup duñia' gui' na pui'p tu'm ka' na gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, gui' na mit tii sii teb kuxiir ki'n, gu' ji nat gu' cham tu' muu.

¹⁵ Ba' na mit pai' dhuuk tiimo na mit yup duu, gu nobii'ñ gu ja'ook gui' nat tu chia nam yup duñia', xi dhua'ñ gup duñiixim na sap ba' diihl ba tu oirida' gio na tu ñiokda'. Ja chia ba' biix gu ja'tkam nam sap tu' ka'm niidhat tu daanda' buiñor gup duñiixim. Ba' gui' nam ji'k cham aa' nam tu dañia' buiñor, pu biix ja koi. ¹⁶ Gio nat ja chia nam sap jam matgilhdha' biix na ji'k ja'tkam ja kokobtai' am piám gu kii'n dir kam ja noonob am, na bhaan jix maati' ka' nam buiñor yup tui'dhi' gu ja'ook. Biix jamit ba'm matgilh gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n, pui' na jax gui' nam jir jix chutumñigam gio gui' na cham, sia gui' nam jir tujuandam gio gui' na ji'k cham, gam biix gu a'aalh nam kia'pix maaxilhim, gio gui' nam jix io'm bar jagi'gir. ¹⁷ Ba' pu cham bhaai' nam tu saba'da' gio nam tu ga'ra' gui' nam ji'k cham bha daaxdhix ja kokobtai' am gui' na bhaan jix maati' nam buiñor yup tui'dhi' gu ja'ook piám na ji'k ja'kilhi'ñ bia', nam gu' ja o'bhagi'ñ. ¹⁸ Ya' ba' moox io'm matda' jum aa' gio na pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim ba' machia' na jax chii' gui' na iibhidham tu'm bhaan dhi'ni ja'kilhi'ñ na ya'ni daa: Xijum maa'n jix cha'tmam oo'm daman baik oo'm xijum maa'n (666). Dhi' pim ba' bhaan machia'. Ku gu' na jax chii'ka', jir pu chu'm ka' ji nam jax chii' gu ya ja'p kam ja'tkam.

**Nam ba laala'nda' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman
maakob miil gu ja'tkam nam ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam**

14 ¹ Ba' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, bhammi kiik ge' oidha' ta'm na pai' Sion ti tii' ja biim xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil (144,000) gu ja'tkam. Biix ji'ma'n bha ua'ñix ja kokobtai' am na jax chii' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir gio na jax chii' gu Dios. ² Ba' ja'pix ge' ki'n bhai' ji chim tir bha ja'p jix dhaam, ja'p tum kai'ch na jax no' tiroon gu duuk, piام pai' no' ge' mir gu suudai', gio ba' na jax jup tum kai'chdha' no'm pai' tu sab mui' dhit gu sasabdam kikchar ki'n. ³ Ba' gu mui' ja'tkam nam bhai' guguuk biima'n gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, laala'n am maa'n gu xibkam alabaa'n mi' ji gu'kat ja'pni biipi' dir na pai' daa gux io'm Ge'kam, nam pai' biix xikoolh dhir daraa gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa' gio gu maakob sasoi'. Ku gu' cham bhai' ji na jaroi' machia' dhi' dhi alabaa'n, daipu' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil na mit mi' pui' jii na jax jix aa' guch Xoi'kam nam duduakat gu ja tutku' bhaan, ⁴ nam cham tu' biix aixim tu buimik na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ni nam cham tu' mui'x bhai' ja titdaimik ja biim boppimik gu u'uub, dai ji nam tu' ka'm niidhat mi' pui' jiimit na jax jix aa' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir. Ja'p ji buus na mit jum makgirta buiñor gu Dios nat pai' dhuuk ja tulhiiñchudak ja koi gu ja'ook. ⁵ Cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak jamit, ni na mit cham pai' dhuuk iatda' tu a'gak.

Gu baik noonbi'ñ gu Dios nam ba tu a'ga' bhaankamu'n

⁶ Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhammi ja'p deðe' ırban gux dhaam, jir di' pix gui' na biix kap na ji'x oi'ñga'n tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Biix na ji'k ja'tkam tu ja a'gi'ñ, siam jai' maakam tu ñiok, piام sia kum jir jax chu'm, gam sia kum jir pa ja'k kam. ⁷ Jup kai'ch ge' ki'n:

—Tu' ka'm japim niidhat ge'kantu'nda' gu Dios, na gu'x io'm jir ge'kam. Xib ya' bam ai na pai' dhuuk saak ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Dhi' pix jir di' gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n gio dhix dhaam, gio gu suudai' na mu ja'p suusu'n mui' kap.

⁸ Gio ba' moo mi' dhir jumai bhai'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios, jup kai'ch ip:

—Xib dho gi ba' am xi ko'ya' am ji gu Babilonia oi'ñkam, na mit pai' dhir pui' ja mamtux biix gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam jax ja'k ge'kam ki'n jum ua'tulhdha', gam nam jax ja'k ja daanda' gu didios jum tiitgidam jup duñiixim nam jax ja'k tu jim diilh. Ja'p ji buus na mit ja i'iich gu biiñ nam ki'n jum ua'tulhdha' buiñor gu Dios.

⁹ Mi' dhîr ba' moo jumai bhai'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar baikim ka', jup kai'ch ip ge' ki'n:

—Gu jaro'i no't tu daani buiñor gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook, gio gup duñiixim na pui'p tu'm, gam no't jum matgilh bha kobtagi'ñ piám gu ki'n dîr kam nobi'ram na bhaan jix maati' na ba kaichu' gu ja'ook,¹⁰ am ti'ñchoka' nax io'm tulhiñchuda' gu Dios mu na pai' miim gu tai nax io'm jix choiñ ja nii'ñchudat biix na ji'k noonbi'ñ gio gui' na ja'p ji buusan na gux ki' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja i'chdha' gui' nax io'm jix xibu' nax maimda'.¹¹ Mi'm ba' pu miijidha' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git, na gu' cham pai' dhuuk tukia' gu tai, nam gu' ge'kam ki'n cham am bua no' mit jax dhuuk tu daani buiñor gu ja'ook, gio gui' nar jup duñiixim na pui'p tu'm, gio no' mit jum matgilh na bhaan jix maati' ka' nam gui' ba kaichu'.¹² Ba' gui' nam ji'k ti jiig'iñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nam nakga' siat pu'ñix io'm bhai' ji ja tulhiñchuda gu ja'ook, dai nam mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' pix na jax jix aa' gu Dios. Dhi' ba' bhaan ba matgilhia' nam silhkam biix ja jujur ki'n jix biiñak buiñor guch Xoi'kam.

¹³ Mikkat ba' moo bhammix dhaam dîr bhai' ba tuñ a'gi mit, jup jiñ chitda am:

—Ja'pni ja'k jap mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm: "iJa'p moo joidham jix bhai' ba tu ja jimia' gui' nam ji'k ti ji'ñndhai ko'ya' buiñor guch Xoi'kam!" Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jup kai'ch ip: "Jee' dho. Cham pai' dhuuk magooñi' ja a'm ka jimia', nam gu' cham pai' dhuuk ka tu juana', ni nam tu' bhaan kam tulhiñña', dai nam gammijix jijikgim bap tui'ka'. Dhi' ba'r ja mai'chik ka' nam jix bhai'm duukam jup tu buimii bhaankamu'n gu Dios."

Na ba tum oraa' biix kap na ji'x oi'ñga'n

¹⁴ Ba' mi' dhîr biix dhi' pui', maa'n gu maa'nkam bha ja'p daa joidham jix chua tibaa'ñ cha'm, kuruun maa'n xi kiis nar jix uam totbikdam, gio ba' juus maa'n jup xi dhaa' joidham jix mu'uuk.¹⁵ Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios bhiji dîr buusnik na pai' tu chiopi' gu Dios jup titda ge' ki'n gu maa'nkam na bhammi daa tibaa'ñ cha'm:

—Ba kabka ba' xib gu tiriik mu ja'p oi'ñga'n bhaan. Bar am nap ti bhiiji ki'n dhim juus ba tu kaipga'. Bar bhaan gu' na pai' dhuuk tim bhii.

¹⁶ Ba' gui' na bhai' daa tibaa'ñ cha'm nat jax pui'p ti kai, ba ti bhiim gu tiriik mu ja'p oi'ñga'n bhaan. Biix kap ti bhii na ji'k kap ti ix.

¹⁷ Mikkat ba' moo jumai bhiji dîr jup ji buus chiop gu nobii'ñ gu Dios, pui' juus jup xi dhaa'ñchu' joidham jix mu'uuk.¹⁸ Gio ba' moo jumai bhai' dhîr jup ji buus bhaan gu kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mimii'ñkar, na pui' ja'k ge'kam ki'n daaxix na miidha' sia tu' na pix. Ba'p titda ge' ki'n gu jumai nobii'ñ gu Dios na ua' gu juus:

—Ba ti i'kmira'p ba' xib gu uubas mu ja'p na ti ix biix kap na ji'x oi'ñga'n ki'n dhim juus nap daa'. Bar am gu' na pai' dhuuk jum u', na gu' bax bhai.

¹⁹ Ba' gu nobii'ñ gu Dios nat jax pui'p ti kai, xi mii nat ti i'kim gu uubas mu ja'p oi'ñga'n bhaan, biix i'kik mu xi iicha bhaan gu ge' na bhaan jum baki' gu barga'n gu uubas na mi ja'p kiik nam ba' bakii'ñña'. Dhi' gu ja'tkam kat jup jum kai'ch nam pui' ji buan na gu uubas, ba' na pai' dhuuk jix io'm ja tulhiiñchuda' gu Dios, ja'p ji buusnia' na ba ja bakii'ñña'. ²⁰ Ba' nat pai' dhuuk xim baki' gu uubas nat mi' iicha gu nobii'ñ gu Dios gui' na bhaan jum baki' na mu ja'p kiik ju'ñdharan gu ge' kiicham, i'ir pix bhai' ji mii gu barga'n, giilhim ge'p jum duu, bhammi ja'p xi juu ja chiichiñ am gu kakbai nam mi ja'p guguuk, gio nat mik ja'p juugit mii, chi ji'k baik simaan ki'n jum a'ji gu pui' nañ jimda'.

Gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ba ja tulhiiñchuda'
biix aixim bhaan gu ja'tkam biix kap na ji'x oi'ñga'n

15 ¹ Gio ba' moop ja tii ñich xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam pui' ja'k tu'm ki'n dalhxix biix ji'ma'n nam biix aixim bhaan ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam biix kap na ji'x oi'ñga'n bhaankamu'n gu Dios, na ba' moo bar daipu' ka'.

² Gu' ba' gu suudai' mi ja'p jup suu'n ge', joidham jix kiix uañ, dai na biina' gui' na ge' miim ja'p na tai. Mi ja'p gai dhîr dhi ge' suudai'm ba' guguuk ji'kchi gu ja'tkam ji chu daa'ngit gu ja kikchar. Jir di' am gui' na mit ma'iich gu ja'ook nax iiibhidham tu'm tu tuuku', gio gup duñiixim na pui'p tu'm, na mit cham tu'm matgilh ja kokobtai' am, gio na mit cham tu daani buiñor sia tii pup ja chiñiimi. ³ Ba' mi' ji gu'kat laala'n am maa'n gu alabaa'n gui' na jax chu'm laala'nda' bijik gu Moisees gui' na bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, gio na jax chu'm jup laala'nda' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir jan'o' na ya' xi oilhimik, nap jum kai'ch:
iJa'p moo tu' silhkam jix io'm jir ge'kam ap ji bak jich Gi'kora',
gio nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duñia' jix bhai'm duukam gio
ge'ger jup jum duu'nkam!

Biix kap jir ge'kam ap na ji'x oi'ñga'n,
gio nap biix kap ja silhka'n gu ja'tkam nap jax pix jix aa' aap diilh.

⁴ Biix pix gu ja'tkam tu' ka'm jum niidhat tu daan am aap jum bui
Dios jich Gi'kora',
na gu' dai aap nap jix io'm jix uañ ki'n kiikat jix io'm jir ge'kam.
Biix na ji'k ja'tkam tu' ka'm jum tiigii tu dañia' am aap jum bui,
nam gu' ba machia' nap aap joidham jir jix bhai'kam kat jix bhai' ja
silhka'n gui' nam bam kaichu'.

⁵ Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gu chiopga'n gu Dios na bhammi kiik jix dhaam, bhai' na pai'x io'm jix chu xidhuu. ⁶ Ba' bhiji dir bhai' ji bubua mit xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam pu chu'm ki'n dalhxix nam ja

tulhiiñchuda' gu ja'tkam biix aixim bhaan biix kap na ji'x oi'ñga'n. Jix chooto ti tii'chu' am biix ji'ma'n, jix kikii' ji gu'x u'uañ gu ja jajannulh, gio nar jix dha'ram namkim, ko'kmarak bhibhispara' nar jix uam totbikdam jam bha ja'p yup xi chu buupratu' ja bhabhaastu am.⁷ Ba' maadit gu maakob sasoi' nam biix xikoolh dhîr guguuk mi' na pai' daa gu Dios, ji'ma'n xi ja maa gu a'lhich jaja' nar jix uam totbikdam gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios na mit bhiji' dir ji bubua chiop. Dhi jaja' bhaan mi jim gui' na tu' ki'n jix io'm ja tulhiiñchuda' gu Dios na jaroi' gammiji' pux jai'ch biix na ji'k ja'tkam nam cham tu' ka'm nii'ñ, na gu'x io'm jix bhaam ja bui.⁸ Ba' ja'xpix mi' dhîr bhai' ji bam gu kuubhix na pai' daa gu Dios, bhijimmi ja'k ji baa na pai' tu chiopi', bhiji' jim tiimo irban dir. Ba' dhi' bhaan jix maati' na chakui jaroi' bhaai' na mu bakia' na pai' tu chiopi' gu Dios, na mit gu' chakui tu tulhiiñchuda gux xijum gook noonbi'ñ. No' mit pui' ba tu kuugalh na ba' bax bhaai'n ka' nam mu baapkia'. Gu kuubhix dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ na jax ja'k jir ge'kam gu Dios.

Gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ba ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam

16¹ Ba' ja'xpix ge' ki'n bhai' ji chum ñio bhiji' dir na pai' tu chiopi' gu Dios, yup ja titda gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ji'ma'n ja daada' gu jaja':

—Nua'pu' pim mu ja'p oí'ñga'n bhaan dhi' na ki'n tu tulhiiñchu'n gu Dios na mi jim dhi jaja' ta'm na pim ja daada'.

² Ba' maa'n biipi' mu jii mu oí'ñga'n bhaan nat ba nu'aam gui' na mi jim ja'aa ta'm. Ba' nat mu eek mi ja'p xeeñ ñua dibiir ta'm. Biix gui' nam ji'k matgilhdhix ja kokobtai' am na bhaan jix maati' nam kaichu' gu ja'ook na iibhidham tu'm gu tukga'n, gam nam tu' ka'm niidhat tu daan buiñor, sia gup duiñxim na pui'p tu'm, bhai' ji ja ai gui' na ja'p tu'm na bipri'x na giilhim jix ko'k.

³ Mi' dhîr ba' moo jumai mijip ji dhuu gu nobii'ñ gu Dios ua'dat gu ja'aa nat ba nu'aam ip mu ja'p oí'ñga'n bhaan gui' na mi jim. Ba' mu eek mi' xi ñua ge' suudai' chir. Iiir yup jum duu gu suudai' biix na ji'x juugit suu'n, ja'p tu'm na jax gu i'ra'n gu jaroi' no' mit mua. Pu biix koi mit gu dudua kam nam mi' ka tu oipo nat pai' dhuuk i'ir yup jum duu gu suudai'.

⁴ Mi' dhîr ba' moo jumai mijip ji dhuu gu nobii'ñ gu Dios ua'dat gu ja'aa, baik ba' moo ba jim. Ba' mu ja'p xi ñua a'kki'n na pai' mir gu suudai' gui' na mi jim ja'aa ta'm gio mu ja'p na jax jir biipiatam, i'ir yup jum duu ip gu suudai'.⁵ Ba'p kai'ch gu nobii'ñ gu Dios gui' na mu ja'p nuuka'n gu suudai':

—Aap dho gi ja maak ji Dios jich Gi'kora' nap jix uañ ki'n kiik na tu' ja a'm bipio' dhi ja'tkam nam cham tu' ka'm jum nii'ñ aap nap bijik dir pux jai'ch gio nap gammiji' pu jai'ch ka' ya' dir ja'p ja'k,⁶ na mit gu' dhi'

ge'kam ki'n jum ua'tulh aap jum bui. Tii' na mit giilhim ja tulhiinchedaimik ja koi gui' nam jum bui ti jiññhat gio gui' nam jum a'mkam tu a'gimik bijik gum ni'ook. Xib jam ba' mi' xi aaya' nam i'ya' gu i'ir nam ba' mi' xi machia' na jax tu tatda' gu pui' na mit jax ja dooda gui' nam jum kaichgit gio gui' nam jum a'mkam tu a'gat. Pui' dho tu'm ja a'm bipio'.

⁷ Gu' ba' bhai' dhir bhaan gu kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mimiñkar, bhai'p ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Pui' dho aapi' Dios jich Gi'kora' nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duñia'. Maaxik dho ja maak ap na jax ja'k ja a'm bipio' dhi ja'tkam, nap gu'x maat na mit ge'kam ki'n cham am bua aap jum bui.

⁸ Ba' gu jumai nobii'ñ gu Dios mu jimiik bhammi ja'k jup xi ñua bhaan gu tanoolh gui' na mi jim ja'aa ta'm na ua'. Ba' dhi' ki'n jix io'm jix choiñ bhai' ji chon gu tanoolh, ba ji ja mii'ñ gu ja'tkam. ⁹ Tii pup koi mit ki'n gu tanoolh nat ja a'm ton, na gu' giilhim jix choiñ, gu' ji na gu' ni ji'x ku mit iam soi' ba jim ilh buiñor gu Dios sia ku jax ja tulhiinchedu'n. Jano' mit dho ba' giilhim bhaak ji buiñor, biix aixim bhai' ji ai'chux jamit na jax cham kii' ka'm nii'ñ. Cham pai' na mit iam soi'm ilhdhak ba tu daani buiñor ku cham ka ja tulhiinchedu'nda' git.

¹⁰ Ba' mikkat gu jumai nobii'ñ gu Dios mui'p ji jii, mi'p xi ñua gui' na mi jim ja'aa ta'm na pai' dhir jir ge'kam gu nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, jix chukgam jup tum duu mi' na pai' daa. Ba' gu ja'tkam nam kaichu', giilhim pix sasrak biit am nam jum tulhiin, ¹¹ na ja ee gui' na ja'p tu'm na bipri'x nax io'm jix ko'k. Gu' ji na gu' sia kum jax jum tulhiin, cham pai' iam soi' ba jim ilh jamit buiñor gu Dios, pui' nam jax jix buam ba tu bua na jax cham kii' ka'm nii'ñ, gio nam giilhim jix bhaamut biix aixim ai'chuxi'ñ gu Dios nax dhaam jup tu'ii'.

¹² Ba' mi' dhir jumai mui'p ji jii gu nobii'ñ gu Dios ua'dat gu ja'aa, xijum maa'n ba' moo ba jim. Silh jim mu ge' akki'n na pai' Eupraates ti tii', na pai' ge' mir gu suudai'. Mu eek mi' xi ñua suudai' chir gui' na mi jim ja'aa ta'm. Ba' nai' pix ji gaa gu suudai', cham pai' ka mir, na ba'x bhaai'n ka' nam mu bubuakia' baasi'n dir ja'k gu ge'gerkam nam mu dir ja'k mu jiim xia'lhbui.

¹³ Ba' gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na ge', gio gu nobii'ñ na pui' giilhim tu'm jup tu tuuku' nax xijum gook tu moom, gio ba' gui' na bhaankamu'n tu a'ga, bhijiñ dir ji bubua mit ja chiichiñ am gu cham kikiñ i'ii'mda' ja'p tu'm na sosbha'n, ¹⁴ nam jir noonbi'ñ gu ja'ook, nam bixchu'x aichu'n nam pu tu duñia'. Ba' dhi' dhi cham kikiñ i'ii'mda' mu ja'p ja joot gu ja'ook ja bui biix gu ge'gerkam na ji'x oi'ñga'n nam pui' ja'k ja jurtu'npo' nam biix maa'n ni'ook jup dui tu kokda' buiñor gu Dios nax io'm jir ge'kam. ¹⁵ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, cha'pim jax jum aa'nda' sia jax tum bua, na gu'p kai'ch guch Xoi'kam: "Ja'p moo joidham jix bhai' tu Jimia' gu jaroi' no' gammijí pu ti

jiigí'ñ aañ jiñ bui, ni na cham pai' dhuuk koosit daaka'. Na gu' no' cham tu'p jum buixdhat am irdat daa, ja'p ji buusanda' nax dhaapkat oirida', ba' giilhim jix xi'raa' nañ pai' dhuuk mu jimda'. Gu' cham ji no' gu' gammiji soi'm ilhii'ñ, ja'p ji buusanda' ji na tim ti'ii'ñka', ba' cham xi'raam jum ilhdha' nañ pai' dhuuk mu aaya'. Nañ gu' aañ jotmoda' mi' pix ba kiika' cham jum ilhdham, ja'p na jax gu ijkum no' pai' bax chi iixdham jax chu'm ba'k chir, na gu' jotmoda' pix mu jimii mi bakia', pu cham mat ka' gu kiokam na jax chu'm tukaa' mu jim." ¹⁶ Ba' gu cham kikii' i'ii'mda' pui' ja'k ja jujurtuda mit biix na ji'k gu ge'gerkam na ji'x oi'ñga'n nam maa'n ñi'ook jup dui mummim jumpadat na pai' Armagedoon ti tii' gu ebreo ñi'ook ki'n, na ge'x gio'.

¹⁷ Mi' dhir ba' moo jumai mui'p ji jii gu nobii'ñ gu Dios na ba' moo bar daipu' ka'. Mu ja'p jup xi ñua gui' na mi jim ja'aa ta'm bhaan gu jibiilh. Ba' bhiji dir chiop na pai' daa gu Dios bhai' ji chum ñio ge' ki'n, jup tum kai'ch:

—Xib dho gi gu' pu biix dappaam ba tum kuugalh ji.

¹⁸ Ba' mi' dhir bhai' ji chim bipgi bha ja'p jix dhaam, gio nat ge' ki'n bhai' ji chim tir, gam nat jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'ñga'n, na cham pai' dhuuk pu'ñi pik jix io'm joiñdhat. ¹⁹ Ba' mi ge' kiicham na pai' Babiloonia ti tii', baik kap bhai' ji jai gu dibiir. Ba' pu biix nai' ji ia'ri gu ba'bhab, sia biix kap na ji'x oi'ñga'n na jax jir kikcham kat, nat gu' biix kap joi gu dibiir, ba' mui' koi mit gu ja'tkam. Ba' gui' nam Babiloonia oi'ñkat, jix io'm ja tulhiiñchuda gu Dios, na gu' pu ja bi'chulhi'ñ na pu'ñi ja dooda' jax chu'm tanoolh, na mit gu' ge' bam ua'tulh buiñor, ja'p ji buus nat ja i'iich gu biiñ nam ki'n ko'ya'. ²⁰ Sia biix pix cham pai' matgir gu a'lhich dippir na mu ja'p ka daraat suudai' iraab, gio gu oi'dha', nat gu'x io'm joi gu oi'ñga'n. ²¹ Gio ja'xpix jix dhaam dir bhai' ji ii' gu chia ge'ger, chi ji'k gook oo'm kiilos jix biipit biix ji'ma'n. Ba' gu ja'tkam giilhim jix bhaak am buiñor gu Dios, biix aixim ai'chuxi'ñ am na jax cham kii' ka'm nii'ñ, na gu' giilhim ja tulhiiñchu'n ki'n gu chia.

Nam ba tulhiiñchuda' gu ubii gui' nar ganai' pix

17 ¹ Ba' maadit gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ja daada' gu jaja', bha jimiik jup jiñ chitda:

—Bhai' xi jim ya'ni ja'k nañ jum tii'ñchuda' nam jax ja'k tulhiiñchuda' gu ubii gui' nax io'm jir ganai' pix ka', na biix kap tu daam kiika' na ji'k kap suusu'n gu suudai'. ² Dhi' dhi ubii ja'p ji buusan na biix jix bhai' ja titdat ja biim boppo gui' nam jir ge'gerkam mu ja'p na ji'x oi'ñga'n, nam gu' pui' ja'k jup ba tu jim na jax gui', biix jai'p ba tu daan am ja bui gup duñiixim didios jum tiitgidam, biix sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam ja'p ji buus nat ja i'iich gu biiñ na pui' ja'k tu bua.

³ Ba' nat ge'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bañ baidhak gu nobii'ñ gu Dios mummu pai' maa'n kap gampix. Ba' mi' oiri

maa'n gu ubii bhaan gu tu'x buadam jix bi' na iibhidham tu'm, jix xijum gook tu moom, mambhiix ba' tu a'aa'. Biix kap na ji'x jir tukgaram bha ua'ñixchu' gu ñiiñio'k na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ⁴ Gu ubii ba' joidham jix abhaar yup xi chi tii'chu', jix bi' kat jix muraa'nma' gu jannulhi'ñ, jix uam totbikdam ki'n bha ja'p yup xi oi'chdhix gio gu joodai gui' nax a'bhar totbik. Ba' maa'n ua' gu ja'aa na suu'ngim mi jim na jax ja'k jir tu'm diilh, pui' na jax nax io'm jir ganai' pix gam na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gio pui' na jax na mui' tu didiosi' pup duiñxim. ⁵ Gio ba' bha kobtagi'ñ bhai' xi chu ua'ñixchu' palhiip na ja'p kai'ñkam yup jum kai'ch: "Mi ge' kiicham na pai' Babiloonia ti tii', ja'p ji buusan na dhi'r ja naan biix gu u'uub gui' nam jir ganai' pix, na gu' mi' dhir na mit pui' ja mamtux gu ja'tkam nam jix buam tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ja'p moo joidham." ⁶ Gu' ji na gu'x maimtu' gu ubii ki'n gu ja i'hir gui' nam ti jiñ'ndhat buiñor gu Dios gio gui' nam bhaankamu'n tu a'gat. Ba' aañ mi' pix pui' ba tu'ii', ⁷ ba' gu nobii'ñ gu Dios yup jiñ chitda:

—¿Jax kup ba' mi' pui' pup tu'ii'? Xib jañ jum aagi'ñdha' na tu' pui' ja'k jum maaxi'ñ dhi ubii gio dhi' na bhaan jim nax xijum gook tu moom, gio ba' na jax jir jum duukam kum ba' pui' tu'ii'. ⁸ Dhi' nax iibhidham tu'm nax xijum gook tu moom na bhaan jim dhi ubii, dhi' maadit jir di' gu nobii'ñ gu ja'ook. Ku gu' cham tu' ya' ka oiri ji xib, dai bijik na jax ya' xi oilhimik, ku ba' gu' cham xiim gio ya'p aaya' ji, mu dir ja'k jimda' na pai' ge' ti di' na cham pai' ju'. Daipu' pix ya' xi eejji, nam gu' mi' dhir daagii mu ba bua' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Ba' gu ja'tkam gui' nat ji'k pu cham ja dai gu Dios bhaan gu u'uan mi' na pai' ja daasaim gui' nam ji'k ti jiñ'ndhim buiñor biipi' dir na ba' moo bap duñia' dhi oi'ñga'n, giilhim bhai' ji chotdonia' am nam ba tigia' na gio mi'p ba aaya' gu nobii'ñ gu ja'ook, sia ku gu' xib cham pai' maati'.

⁹ Xib jap ba' moox io'm biix jum jur ki'n xiñ kaaya' nañ jum aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu pui' na jax ja'k tu'm gu nobii'ñ gu ja'ook: Gux xijum gook moomo'n gui' nax iibhidham tu'm, jix xijum gook gu ge'gerkam kat yup jum kai'ch, gio ba' xijum gok kap ip na pai' jax tu daam kii' gu ubii na bhai' daa bhaan gu nobii'ñ gu ja'ook. ¹⁰ Ba' dhix xijum gook ge'gerkam, jix chamaam jamit jum ge'gerkamta'k ba koi. Maa'n pix ya'r ge'kam xib, maa'n ba' moo chakuim ge'kamta. Ku ba' gu' no't ya' bam ge'kamta' gu maa'n na ka bi'iix nam ge'kamta', cham tu' mik ya'r ge'kam ka' ji, alhio pix. ¹¹ Ba' gu jumai ge'kam na mi' dhir bhai'p ji jai'chdhilhia', jir di' ka' gu nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom na bhaan daa dhi ubii, na gu' jan' gio ya'p ba aaya' na pu'ñi giop bam ge'kamta', sia ku gu' bijik pui'p jir ge'kam kat. Ku gu' maadit jir di' ka' ji gux xijum gook nam biipi' dir jum ge'gerkamta', daipu' maa'nnim pix bam ge'kamta', nam gu' mi' dhir daagii mu ba bua' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'.

¹² 'Gu' ba' gu mambhiix gu a'ga'n dhi' nar nobii'ñ gu ja'ook, mambhiix gu ge'gerkam kat jup jum kai'ch, dai nam chakui jai'ch gu xib. Ku ba' gu' ka jai'chdhilhia' am ji dhi' dhi ge'gerkam, ku ba' gu' alhio píx ji nam maap jum ge'gerkamta' gu nobii'ñ gu ja'ook nañ aa' biipi'. ¹³ Ba' nam pai' dhuuk pu'ñi bam ge'gerkamta' gu mambhiix nañ ja aa', maa'n ñ'ook jup dui ge'kam ki'n daasa' am mi' ja bui gu nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom gui' na bhaan jim gu ubii. ¹⁴ Gio ba' nam palhbuidha' na tu kokda' buiñor guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir. Gu' ji nam gu' cham ji'xkat jax dhooda', na gu' guch Xoi'kam na mu dir bhai'p ji chu kokda' ja biim gui' nam kaichu', pu maa'n na jax tu' píx dooda' gu nobii'ñ gu ja'ook gio gu ge'gerkam nam kaichgida'. Na gu' guch Xoi'kam cham ji'xdhat jaroi' jax dhooda', na gu' gui'r ja ge'kam tuk gui' nam nai' ja'p jir ge'gerkam. Biix oi'ñdha' am jan'o' gui' na mit ji'k ti jii'ñdhak buiñor mi' pui' jii na jax jix aa'.

¹⁵ Gio ba' moo ja'pnip jiñ chitda gu nobii'ñ gu Dios:

—Ba' dhi suudai' na mui' kap suusu'n nap nii'ñ, na pai' jax tu daam kiik dhi ubii nar ganai' pix, dhi' biix gu ja'tkam nam pui' ja'k jum maaxi'ñ, sia nam jir pa ja'k kam, sia gui' nam maakam tu ñiok, biix nam ji'k jai'ch ya' dhi oi'ñga'n. ¹⁶ Ba' gu mambhiix gu ge'gerkam nam jai'chdhilhia' ya' dhi oi'ñga'n, gio gu nobii'ñ gu ja'ook, bhai' ji bhaamkidha' am dhi ubii nar ganai' pix. Biix tu boosgidha' am gu tu' na bia', sia gu jajannulhi'ñ na ti tii'chgida'. Mi' dhir jam ba' bhai' ji jugia' gu tukga'n, ba' gu ji'x na bi'ya', mu xi miidha' am tai chir. ¹⁷ Ba' diihl gu Dios pui' ja'k ja jurtuda gu mambhiix ge'gerkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam pu'ñi biix dhit maa'n ñi'ook jup dui ge'kam ki'n daasa' gu nobii'ñ gu ja'ook ja bui, na jax dhui pix ba' gui' pui' tu kuugalhdha' nat jax ja'k tu dai diihl gu Dios na tum buimii tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. ¹⁸ Ba' dhi ubii nar ganai' pix nap ya' nii'ñ, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ gu ge' kiicham mi' nam pai' mui' oi'dha' gu ja'tkam, na gu' gu mi' kam gu ge'kam, biix ja daam kiik gu jai' ge'gerkam na ji'x oi'ñga'n, sia gu ja'ppix ja'tkam. Pui' ja'k jam ba'p ba tu jim na jax gu mi' oi'ñkam ge' kiicham, na mit gu' pui' ba ja mamtux.

Nam ba ko'ya' gu Babiloonia oi'ñkam

18 ¹ Ba' mi' dhir biix dhi' pui', maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhammi dír jix dhaam bhai' ba jurnim, na ge'kam ki'n daaxix, ge' tonnichu', biix kap tu maaxir na ji'x oi'ñga'n, ² jup kai'chim ge' ki'n:

—Am xi koi mit ba' xib gu Babiloonia oi'ñkam. Biix pu ia'ri gu ja ba'bhabak, jajo'k jam pix mi' ba oi'dha' nam pai' oi'ñkat, gam gu cham kikii' i'ii'mda', gio gu u'ji' gux bupuichik nam jax chu'm cham kikii' ja nii'ñ gu ja'tkam. ³ Nam gu' giilhim cham bhai' tu jimdat dhi' dhi ja'tkam, biix pui' ja mamtux jamit gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam jax ja'k jix io'm jum ua'tulhdha' nam ba' pui'p ba tu daanda' ja bui gu didios jup

duñiixim, gam jai' biix aixim tu'm na cham kiigalhi'ñ gu Dios, sia gui' nam biix kap jir ge'gerkam na ji'x oi'ñga'n. Ja'p ji buus na mit bha ja i'iich gu biiñ gui' na pui' ja'k tu bua nam ba' pu'ñi biix aixim bhai' ji chu duña' na jax cham jir am. Biix na ji'k ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam bixchu' tu ga'ra, jix chutumñigam yup jum duu mit, nam gu' mi' dhi ge' kiicham tu ja saba'nda' gu tu' nam mu tu ga'raidha'.

⁴ Ba' bhammi dir jix dhaam yup tum kai'ch ip:

—Aapi'm na pim ji'k ba kaichu' gu Dios, ja'k japim jimia' mi' dhir dhi ge' kiicham na cham jam ia'ñdha' gu ja ua'tulhdhara' gu mi' oi'ñkam, gio na ba' cham jai' jam daam jimia' gu tulhiiñara' na pai' dhuuk ja a'm gixia'. ⁵ Na mit gu' dhi' giilhim ge' bam ua'tulh buiñor gu Dios, ja'p ji buusan nat yammi ba ai jix dhaam gu ja ua'tulhdhara' mi' nam pai' jumpadim. Ba' biix ji'ma'n nam ji'k mi' oi'dha' dhi ge' kiicham, ja bi'chulhi'ñ gu Dios nax io'm ja tulhiiñchuda'. ⁶ Xib na tu' jax tui'ka', aapi'm na pim jir tujuandam tugi'ñ, xi ja tulhiiñchuda' pim gu mi' oi'ñkam dhi ge' kiicham na ji'x ja a'm bipio' gu tulhiiñara' na mit gan ja iatgidhak buam ja mamtux gu ja'tkam, ja'p ji buusnia' na pim gookim bha ja i'chdha' gu biiñ gui' na giilhim jix xibu' nax maimda' na mit jax ja dooda diihl gu jai' ja'tkam. ⁷ Aañ pu jam titda bhaankamu'n gu Dios na pim siamri xi ja ti'ñchoixdha' dhi' dhi ja'tkam na mit ge'kam ki'n cham am bua buiñor, giilhim gu' nam ge'gerkam jum taat ka' tu' na pix bhaan, gio ba' nam mui' tu bia'kat gux dha'ram namkim bhaan jum ua'tulhi'ñdha', yup kai'chdha' am ba': "Biix pix tu' ka'm jich ñii'ñ am gu ja'tkam dai aach nach jir ya' oi'ñkam Babiloonia, gu' chi nach gu'r jix chutumñigam. Biix tu bia' ich na tu'ch a'm jum aa', gio na joidham jix bhai' tuch jim. Ba' cham pai' dhuuk tu' bhaan jich chulhiiña' ich." ⁸ Ku ba' gu' xib ya' bam ai ji na pai' dhuuk ja a'm jimia' gu tulhiiñara' nam tu' cham niirat. Bhiogi' ja a'm jimia', gio ba' muuki' ip. Diihl gu Dios nax io'm jir ge'kam pu'ñi ja'k ja tulhiiñchuda' dhi' dhi ja'tkam, mi' dhir ba' mu ja'k xi ja iabu' na pai' ge' miim gu tai, nam pai' gammiji mi' pup miijidha'.

⁹ Ba' gui' nam jir ge'gerkam biix kap na ji'x oi'ñga'n, nam jai' pui'x buam yup tu buimii nam jax ji ja niidhat dhi' dhi ja'tkam, joi'ndam ja tiigii bhai' ji susuañia' am nam mu pix miijidha' tai chir gu Babiloonia oi'ñkam. ¹⁰ Ba' totdonii nam cham pui'p ja tulhiiñchuda' ja bindai, diihkob ja'k xi gu'kia' am, ba'p kai'chdha' am mui' ji ja niidhat nam jum tulhiiñdha':

—Cham pum aagit japim na jax yup ba tu jam buidha' aapi'm Babiloonia oi'ñkam, na pim biix kap tu daam kiikat na ji'x oi'ñga'n, gu' ji nat gu' jotmoda' pix cham jum ilhdham ba jam tulhiiñchuda gu Dios na pim cham pum aa'.

¹¹ Sia gui' nam bixchu' mi' ka tu ga'rat biix kap dir na ji'x oi'ñga'n, bhai' ji susuañia' am nam joi'ndam ja niñdha' nam jum tulhiiñdha' gu

Babiloonia oïñkam, gam nam pui' xim aa'nda' na cham jaroi' ka jai'ch ka' na tu ja saba'da' gui' nam tu ga'ra nax dha'ram namiik. ¹² Pui' na jax gux uam totbikdam, gio ba' gux chua totbikdam, gam gu jai' na pui'x a'bhar jup totbik nax dha'ram jup namiik. Gio pui' na jax gu jajannulh gui' na biix aixim tu'm na pui'x dha'ram jup namiik, pui' na jax gui' nar jix chooto na joidham am totbikda', gio gux mumra'nma', gio ba' gux ñankabma', gam jai' biix aixim tu'm. Gio ba' pui' na jax gu bixchu' nam jup tu bua nar u'uux sobkoñxim na pui'x dha'ram jup namiik, gio ba' gui' nar bapaiñum nax io'm jix kaapak, gio gui' nax mamoik pa'. ¹³ Gio ba' pui' na jax biix aixim gui' na joidham uub, pui' na jax gui' nam jum jurda' gu ja'tkam nam ki'n joidham uubka', gio ba' gui' nam ki'n tum kubhion, gam jai' biix aixim tu'm. Gio gu biiñ gui' nax dha'ram namiik, gio pui' na jax gu tiriik gio gu ariin nar tum kua'dam, gio gu asait. Sia pui' na jax gu biix aixim tu'm gu sasoi', pui' na jax gu kakbai gam mamchus na bhaan tum bhii'mñor, gio ba' gu karretas, gio gam kakasnir, ganai' tujuandam nam tu ja juantu'nda' pui' cham ji ja namkidhat. ¹⁴ Ba'p kai'chdha' am ip tii mui' ji ja niidhat gu Babiloonia kam nam bam tulhiñdha':

—¿Xib ba' jaroo ka tuch saba'da' dhi' nach tu' tu ga'ra? Na gu' dai aapi'm na pim jir jix chutumñigam kat gio na jam ko'raarot na pim tu bia'ka' gux dha'ram namkim. Xib ba' gu' cham jax kax bhaai' ji, na gu' mi' na pim pai' bam tulhiñ xib, cham pai' dhuuk kam tutumñigamta' pim.

¹⁵ Ba' dhi' na mit ji'k mi' tu ga'raimik ja bui gu Babiloonia kam jum tutumñigamta, totdonii dílhkob ja'k xi gu'kia' am nam ba' cham pui'p ja tulhiñchuda' ja bindai, tii joi'ndam ja niidhat xi suanda' am ¹⁶ jup ji kai'chit:

—iJa'p moo joi'ndam jup bua pim na pim jum tulhiñ aapi'm na pim Babiloonia oïñkat! Cham pum aagit japim na jax jup ba tu jam buidha'. Biix tii tu daam kiikat japim na ji'x oïñga'n, gio na pim jir jix chutumñigam kat, jix a'bhar jix dha'ram namkim japim xi chi ti'ka' gu jajannulh na biix aixim tu'm ki'n mamxidhix, pui' na jax gux mumra'nma', gio gux ñankabma' na pix am oï'chdhix ka' ki'n gux uam totbikdam nax dha'ram namiik, gam jai' gui' na biix aixim tu'm totbik. ¹⁷ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk bhai' ji jam tulhiñchuda, biix pu cham pai' matgir dhix dha'ram namkim na pim ka tu bia'kat, ni nat tu' ki'n jam palhbui.

Sia mik ja'k xi guguu mit gui' nam gammiji mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm na mit pai' dhuuk bhai' ji ja tulhiñchuda gu Babiloonia oïñkam, gui' na mit pui'p jum tutumñigamta nam mi'p tu ga'raimik gu boptop ganai' biix aixim tu'm ja bui. ¹⁸ Ba'p kai'ch am ge' ki'n nam xi ja niiñ na mu pix miijim tai chir:

—Dai dhi' nam ji'k mi' oi'ñkat Babilonia nam biix kap tu daam kiikat na ji'x oi'ñga'n, gio nam dai dhi'r jix chutumñigam kat. Cham pai' dhuuk pu chu'm ka jai'chdhilhia' am chi ba' gu ja'tkam ya' dir ja'p ja'k.

¹⁹ Ba' bhai' xim buidhak ja moom am gu matai ge'ger ki'n bhai' ji sasra mit jix buam jum aagit nam joi'ndam ja niññ gu Babilonia oi'ñkam nam ja tulhiiñchu'n, yup xi kai'chit am:

—iJa'p moo siamrix iibhidham ja dooda mit dhi' nam Babilonia oi'ñkat! Tii cham tu'r ja'ppix ja'tkam kat am. Mi' dhir gu' na chich jich chutumñigamta gui' ja bui, nach mi' ja ga'lhidhimik gu boptop ganai' biix aixim tu'm aach nach ji'k ja bia' gu kaknub, nam gu' dai dhi'x io'm jir jix chutumñigam kat. Gu' ji na mit gu' ya' jotmoda' cham pai' matgir, sia gu tu' nam bia'kat nax dha'ram namiik.

²⁰ Ba' biix aapi'm na pim ji'k bhammi ja'p yup tu'ii'x dhaam, jix bhai' pim jum taat ka', nat gu' ba ja tulhiiñchuda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat Babilonia, nam giilhim jix buam tomaatit. Biix sia aapi'm jix bhai' pix jum taat ka' na pim ti jiigi'ñ buiñor gu Dios na pim bhammi bap tu'ii'x dhaam, gio aapi'm na pim ji'k bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' mu ja'p na ji'x oi'ñga'n, na gu' xib ba ja tulhiiñchu'n gui' na mit jam tulhiiñchudak jam koi jan'o' na pim duduakat gu jam tutku' bhaan. Xib ba' ja a'm ba gii gui' na tu' ja a'm bipio'.

²¹ Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios na bixchu'x aichu'n na pu tu duñia', nat jax daa maa'n gu ge' komarak jodai ja'p tu'm na jax gui' na ki'n jum tua' gu tiriik, mijimmi xi bua ırban gu ge' suudai', mi' dhir ba'p kai'ch:

—Ja'pni ji bubuakia' pim aapi'm na pim ji'k mi' oi'dha' na pai' Babilonia ti tii' na pai' dhuuk jam kooda' gu Dios, ba' cham pai' dhuuk ka jam tigia' am gu ja'tkam. ²² Ya' dir ja'p ja'k cham pai' dhuuk ka jai'chdhilhia' am gu sasabdam nam biix aixim tu'm sasaasbikar ki'n tu sab mi' na pim pai' oi'dha' xib, gio nam cham pai' dhuuk mi' ka tu ga'ra' gux dha'ram namkim biix kap dir na ji'x oi'ñga'n. ¿Jaroo gip ka tu jam saba'da'? Sia gui' na pim bhaan tua' gu tiriik, cham pai' matgilhia', sia aapi'm na pim biix aixim tu'm ka'm tu juan, biix sia cham pai' matgilhia' pim. ²³ Ampix ji chu jugia' mi' na pim pai' oi'dha', gampix yup tum duñia'. Tukaa' ja'k cham pai' ka miimda' gui' na ki'n jix chu maax ka', ni ku cham pai' dhuuk mi' pai' kar bhoo'n ka' na jax chum bua xib na ge' ki'n tum sabda' pai' no' mit bam tiimo, na pimit gu' ge'kam ki'n cham am bua na pimit pui' ja mamtux gu ja'tkam biix na ji'x oi'ñga'n nam jax ja'k ja daanit gu cham kikii' i'ii'mda' nai' tu jiboiñdha'. Nai' xi ja jootsat japim gu jam tujuandam tuk biix kap na ji'x oi'ñga'n nam tu ga'rapu' gux dha'ram namkim.

²⁴ Ba' pu'ñi ja'k ja dooda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat ge' kiicham na pai' Babilonia ti tiigich, nam gu' giilhim jix buam tomaatit. Tii' na mit ja tulhiiñchudaimik ja koi gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu ñio'ki'ñ,

gio jai' gui' nam buiñor ti jiñ'ndhat, gam jai' ja'ppix nam ja koodaimik
biix kap na ji'x oi'ñga'n.

19¹ Ba' mi' dhir mui' dhit bhai' ji chum ñio ge' ki'n bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

iJa'p moor ge'kam ji dhi Dios jich Gi'kora'
Gammijich tu daanda' buiñor tu' ka'm niñ'dhat,
na gu'r ge'kam kat jir jix bhai'kam.
Tiñ' nat jix bhai' duu nat tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam mu
ja'p oi'ñga'n bhaan,
pui' kuch ba' dai dhi' tu' ka'm niidhat ge'kamtu'nda' gammiji.
² Na gu' dhi' niidhix kam ja tulhiiñchu'n gu ja'tkam nam ji'k kuiñcha
bia',
cham tu' na sia gui' nam jix bhai' tu jim.
Pui' ba' nat jax ba ja dooda gui' nam mi' oi'ñkat ge' kiicham na pai'
Babiloonia ti tiigich,
na mit gu' dhi' maaxik ge'kam ki'n cham am bua buiñor,
na mit pui' ja mamtux biix gu ja'tkam na ji'k oi'ñga'n nam jax ja'k
biix aixim tu buada' na tu'r ua'tulhdhara' buiñor gu Dios,
gam nam tu daanda' ja bui gu didios jup duñiixim,
gio na mit ja tulhiiñchudaimik ja koi gui' nam mu ja'p tii pup tu ja
a'gidhimik gu ñio'ki'ñ gu Dios.
Pui' kut ba' ja koi,
na mit gu' ge' bam ua'tulh.

³ Mi' dhir ba' moop kai'ch am ip gio gu mui' nam bhammi dir bha
ñiok jix dhaam:

—Ge'kamtu'nda' ich gu Dios jich Gi'kora', na gu'x io'm jir ge'kam, gio
na bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. Jaiñ nat jax ja dooda gui' nam mu
oi'ñkat ge' kiicham Babiloonia ti tiigim. Dhi' gammiji mi' pup miijidha'
am tai chir sia nar pai' dhuuk ka' git.

⁴ Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa'
nam biix xikoolh dhir daraa mi' na pai' daa gu Dios, gio ba' gu maakob
sasoi' nam biix xikoolh dhir jup guguuk, na mit jax ja o'lhia ki'n guguu,
nai' ji mumgia mit, diirap xi chu sissap gu ja moom, bhai' ji chu daani
mit buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Jee', pui' dho. Biix dhit jach dho ge'kamtu'nda' dhi Dios jich
Gi'kora' na ya' daa.

⁵ Ba' ja'xpix bhai' dhir bhai'p ji chum ñio sonpan na pai' daa gu Dios,
jup tum kai'ch:

Tu daanda' pim buiñor gu Dios biix aapi'm na pim ji'k mu ja'p
oi'dha' dhi oi'ñga'n bhaan na pim jir te ge'gerkam,
gio aapi'm na pim jir ja'ppix ja'tkam,
sia aapi'm na pim tu' ka'm niidhat bhaankamu'n tu juan,
na gu'x io'm jir ge'kam.

**Na bar piasta ka' bhammix dhaam na pai' ja'p
ji buusnia' na bam tiimo' guch Xoi'kam**

⁶ Mi' dhir ba' panaas ku mit mui' dhit bhai' ji ñio gu ja'tkam, pix jap tum kai'ch na jax pai' no' ge' mir gu suudai' na sasbakda', piam ja'p na jax chum kai'chdha' no' tim tiroon, jup kai'ch am:

Biix dhit jach tu' ka'm niidhat ge'kamtu'nda' guch Gi'kora',
na gu'r ge'kam kat bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'.

Xib ya' dir ja'p ja'k biix kap sia bar ge'kam ka' na ji'x oi'ñga'n gam
sia nar pa ja'k.

⁷ Joidham jach biix jich jujur ki'n jix bhai'ch chaatit buiñor
ge'kamtu'nda'.

Gio na gu' xib ya'r bhoo'n ka',
bam ai gu' na pai' dhuuk jum tiimo' dhi' na ja'p ji buusan na gux kii'
kasnir.

Ya' bap tu'ii' gui' na biima'n jum tiimo',

⁸ ba titii' mit gux chua jannulh na joidham jir jix kii' gio nar
totbikdam.

Gux chua jannulh, dhi' pix kat jup jum kai'ch na mit joidham jix bhai' tu
jii na jax jix aa' gu Dios nam duduakat gu ja tutku' bhaan gui' nam ji'k ti
ji'ñ buiñor.

⁹ Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chitda:

—Ja'pnip mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm: "iJa'p moo joidham jix bhai'
tu ja Jimia' gui' nam ji'k baidhix nam tu jugia' gu bhoo'n, nam gu' biix
dhit biima'n jum tiimo' dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir! Ba' ya'
dir ja'p ja'k gammijix jijikgim bap tui'ka' am."

Gio ba' moo ja'pnip xi chii:

—Dhi' nañ ji'k jax jum titda, bhaankamu'n gu Dios jañ pui'm titda,
cham tu' aañ diilh. Silhkam jup kai'ch gu dhi' pui' na jax kai'ch.

¹⁰ Ba' aañ na ñich jax jiñ o'lhia ki'n kikbo, ba ji chu daani ñich buiñor
gu nobii'ñ gu Dios na mi' tuñ a'gi'ñ, gu' ji na gu' gui'p jiñ chitda:

—Cha'p tu daanda' aañ jiñ bui, nañ gu' aañ pur cham tu'. Jir
tujuandam tugi'ñ iñ pix gu Dios ja'p na jax aap jiñ jaduuñ gio gu jai'
nam ji'k tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jiim na jax chum a'ga gux bhai'm
kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Gui' ji Dios nap xi
dhañia'.

Na gu' biix nam ji'k bhaankamu'n tu a'ga gu Dios, biix ja jujur ki'n ba
ti jiig'ñ am na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu
a'ga guch Xoi'kam.

Na ba tu mai'chia' gui' nax chua kabai cha'm jimda'

¹¹ Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gux dhaam, ba' bhammi bam maax
maa'n gu maa'nkam jix chua kabai cha'm, na ja'pni tii': Na pui' tu

kuugalhdhidha' jax no't ba tii, gio na silhkam yup kai'chdha'. Na gu' gui'x bhai' ja silhka'n gu ja'tkam, gio na niidhix kam tulhiiñchuda' gu jaroi' no't tu' bhaan cham am bua buiñor. Piam no't jaroi' jax ba ji dhooda, tu kokda' ip buiñor.¹² Gu buupui'ñ ge'ger mimiim ja'p na tai, gio na mui' ja tuttutu' gu kukrun. Ba' bha kobtagiñ maa'n bhai' xi ua'ñixchu' gu ñi'ook na pu cham jaroi' maat na jax kai'ñkam yup jum kai'ch, dai gui' diih píx jix maat.¹³ Ba' gu jannulh na tii'chu', i'ir ki'n mamxidhix, jix chukuum jix bi'. Gio ba' moo ja'pni ja'k yup tii' dhi' ji' nax chua kabai cha'm jim: Gu ñio'ki'ñ gu Dios.¹⁴ Mui' oi'ñchu' am ji gu' gu sandaarui'x chugi'ñ gu Dios pui'x chooto kakbai cha'm ip, gio ba' nam jix chooto titii'chu', jix kikii'x u'uañ gu ja jajannulh gio nar totbikdam.¹⁵ Ba' maa'n chiñi'ram dir busaak gu teb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Dhi' ba' ki'n tu kokda' biix kap na ji'x oi'ñga'n ja bui gui' nam jix bhaamki'ñ. Mi' dhir ja'p ja'k ba' bar ja ge'kam tuk ka' biix na ji'k ja'tkam, gio nax bhai' ja silhka'nda' ki'n gu baiñum oxia'n, gio ba' na ja aagi'ñdha' biix nam ji'k tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhir ba' dai na ba ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k cham mi' pui' jimia' na jax jix kii' ka'm nii'ñ, ja'p ji buusnia' na jax gu uubas no't xi ba kii' tootna'n ki'n, gio ba' na bha ja i'chdha' gu biiñ gui' na giilhim jix xibu' gio nax maimda', na jax chu'm ki'n tu tulhiiñchu'n gu Ge'kam Dios na bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'.¹⁶ Ba' bha ja'p jannulhiram gio toonaram bhai' xi ua'ñixchu' na jax chii', yup jum kai'ch: Gu ja ge'kam tuk gui' nam biix kap jir ge'gerkam sia nar pa ja'k.

¹⁷ Ba' ja'xpix maadit gu nobii'ñ gu Dios bhammi ji kikbok bhaan gu tanoolh yup ja titda biix gu u'ji' nam bha ja'p nini'x dhaam:

—Bhai' gor sap jiim na pim tu jugia' gu koi' na tu jam makia' gu Dios.
¹⁸ Na gu' ge' jai'chdhilhia' gux kii' bakaax na pim tu jugia', nar ja tutku' gui' nam biix kap jir ge'gerkam na ji'x oi'ñga'n, gio gu ja ge'gerkam tuk gu ja sandaarui'x chuk, gam jai' gui' nam jix o'jo' nam giilhim jix maatit tu kokda, gio gu ja tutku' gu ja'tkam gui' nam kakbai cha'm jiim gam gu ja bakxi' gu ja kakbai', gio ba' gu ja tutku' gui' nam jir tujuandam gio ba' gui' nam cham, gam gui' nam palhiip ge'gerkam ki'n dalhxix, gio ba' gui' nam jir ja'ppix ja'tkam.

¹⁹ Ba' gu nobii'ñ gu ja'ook na giilhim tu'm tu tuuku' gio nax xijum gook tu moom, ja biim gui' nam jir ge'gerkam biix kap na ji'x oi'ñga'n, gio gu ja sandaarui'x chuk, maap bam jumaap jamit nam ba tu kokda' buiñor gui' nax chua kabai cha'm jim ja biim gu sandaarui'x chugi'ñ.

²⁰ Gu' ji nat gu' cham tu' ma'iich gu nobii'ñ gu ja'ook, nat gu' tu' píx dooda gui' nax chua kabai cha'm jim. Ba' pu daa mit gu nobii'ñ gu ja'ook biima'n gui' na bhaankamu'n ja iatgidhimik gu ja'tkam na biix aixim jix bhai'm duukam yup tu buimik ja nii'ñchudat nat bhaan píx ja iatgi nam ba' aaga' nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am na bhaan jix maati' ka' nam ba kaichu' gu ja'ook, gio nam ba' tu dañia' buiñor gui'

nar jus duiñxim na pui'p tu'm na gu nobii'ñ gu ja'ook. Ba' ja u'uuk mummu xi ja iabu mit pui' dudua kam na pai' ge' miim gu tai, na giilhim jix miim nax io'm jix choiñ.²¹ Gu jai' ba' nam kaichgit gam gu sandaarui'x chugi'ñ, ja koi diilh gui' nax chua kabai cha'm jim ki'n gu tēb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk na chiñi'ram dir busaak. Ba' biix gu u'ji' bhai' ji chu juu mit gu ja tutku', tu koi'mik am jum ju' mit.

**Nam buuprai ba kuupa' gu ja'ook mambhiix
jix cha'tmam oo'm oidha' juugit**

20 ¹ Ba' mikkat maadit gu nobii'ñ gu Dios bhammi dir bhai' ba jurnim jix dhaam ji ua'dat gui' na ki'n jum kupio'k mu na pai' ge' ti di' na cham pai' ju' gio maa'n gu baiñum tirbiñ sarbhak. ² Ba' daagik xi buupra ki'n gu baiñum tirbiñ gux bhangim, nar di' pix gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na ge', jir di' pix ip gu ko' gui' na bijik dir bax jai'ch, kuupa' ba' buuplhix kam mambhiix jix cha'tmam oo'm (1000) oidha' juugit. ³ Ba' mi' dhir nat xi buuprak, kupio'kak mi' na pai' ge' ti di' mijimmi xi bua, gio mi'p xi kuu gu ki'ngob jix kabkam na ba' cham buusnii cham nai' ka ja iatgi'ñdha' gu ja'tkam. Mi' ba' na xim aaya' gu mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha', giop ka xi dho'ñcho' am gu ja'ook, dai na gu' alhio pix, cham tu' mik.

⁴ Ba' maa'n kap daraa am mui' gu ja'tkam bhaan gu a'toxkar nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jir ge'gerkam pa'. Pui' ja'k ge'gerkam ki'n dalhxix am nam ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam jax ja'k tui'ñgida' nax kii' ka'm nii'ñ gu Dios nam ji'x juugit ya duduaka' dhi oi'ñga'n bhaan. Jir di' pix am gui' na mit ja tulhiiñchudaimik ja koi ja i'kchulhdhak gu ja kuukxiopo jan'o' nam duduakat gu ja tutku' bhaan, nam xi chuut nam gammiji pu kaichgida' guch Xoi'kam nam tii ja chian nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am piäm ja noonob am na bhaan jix maati' ka' git nam kaichu' gu ja'ook. Ba' cham tu'm matgilh jamit, gio na mit cham tu' tu daani' buiñor gu nobii'ñ gu ja'ook gio gup duiñxim na pui'p tu'm. Ba' duduadik baapmigik ba jii mit bhammi ja'k jix dhaam nam ba' gatuuk gio bhai'p jimi' maap bar ge'gerkam ka' guch Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n ja bui gu ja'tkam mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit. ⁵ Ku gu' dai gui' ji nam ji'k ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam na mit ba' baapmigik jii bhammi ja'k buiñor. Ba' gui' nam cham ti jiigi'ñ, cham tu' dudua mit, mi' pup ko'iix am, nat pai' xim ai gu mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha' na mit ba' duduadik bhai'p ji baapam. Gui' nam ji'k ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, biipi' baapam jamit. ⁶ iJa'p moo joidham jix bhai' tu ja Jimia' gui' nam ji'k biipi' duduadii baapmigia', cham tu' gatuuk no't bam ai gu mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha'! Nam gu' mi' dhir ja'p ja'k gammijix jijikgim bap tui'ka', nam gu' bar maamra'n ka' gu Dios. Cham pai' dhuuk mu ja'k bhiiya' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' git, nam gu' bhammi ja'k bap tui'ka'

buiñor, ja'p ji buusnia' nam bhammi tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios gio guch Xoi'kam, nam gu' biima'n jir ge'gerkam ka' biix kap na ji'x oi'ñga'n nam ja aagi'ñdha' gu jai' ja'tkam na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida' mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit.

Nam ba tulhiiñchuda' gu ja'ook

⁷ Mi' dhir ba' nat xim ai gu ja'kbui' mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha', giop xi dho'ñcho mit gu ja'ook na kuupkat. ⁸ Ba' giop xi miñ biix kap na ji'x oi'ñga'n nat giop ba ja iatgidham gu ja'tkam nam ba' pui' tu duñia' na jax ilhii'ñ. Biipi' bhai' ji ja iatgi gui' nam mur ge'gerkam na pai' ge'ger jir kikcham na Goog ti tii', gio ja'pni ja'k na pai' Magoog jup ti tii', nam pai' dhir biix ja daam kiik gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n. Ba' biix maap ja jumaap gu sandaarui'x nam ji'k jai'ch na ji'x oi'ñga'n, ja'p pix tu'ii' am na jax gu o'ya, pu cham jaroi' maat nam ji'k aix. ⁹ Mi' dhir ba' nai' ji jii mit biix kap na ji'x oi'ñga'n na mit ba ja gaagam gui' nam ti jii'ñdhat mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios nam ja kooda'. Ba' maa'n kap pix ji ja tii mit nam biix maap oi'dha' na pai' ge'r kiicham na ge'kam ki'n ja a'm ti nii'ñ gu Dios. Ba' nam pai' dhuuk bax ja koodam, tai bhammi dir bha jigiisik jix dhaam ja a'm gii gu sandaarui'x, pu biix jaa mit.

¹⁰ Gu' ba' gu ja'ook nat ja iatgi, daagik mu xi bua mit na pai' ge' miim gu tai na giilhim jix io'm jix choiñ, mi' na mit pai' bua gu nobii'ñ gio gui' na bhaankamu'n tu a'gimik na pui'p ja iatgidhimik gu ja'tkam. Mi'm ba' pup jum tulhiiñdha' tai chir nam miijidha' gammiji sia na pai' dhuuk ka' git.

Gu Dios na ba ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan

¹¹ Ba' nañ mui' xi chi nii'ñ bhammix dhaam, bhammi pix dhaa gui' nax io'm jir ge'kam jix chua atooxkor ta'm. Ba' gu oi'ñga'n gio gux dhaam na bha ja'p jix maax jotmoda' pix cham pai' matgir. ¹² Ba' ja'xpix ja'pni biipi' dir na pai' daa gui' ji' ge'kam, mi' bam maax jamit gu ja i'ii'mda' biix gu ja'tkam nam ji'k jai'ch kat na ji'x oi'ñga'n, sia gui' nam jir jix chutumñigam kat gam gui' nam jir gampai' tuutu'm kat. Ba' gu Dios xi ja chia gu noonbi'ñ nam xi chigia' gux kakbok u'uan na bhaan mi chu daaxix na mit jax chu jii gio nam tu' jax buimik biix ji'ma'n gu ja'tkam nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhir ba' gu jumai u'uan jup xi chu chia nam xi chigia' nam bhaan daaxix nam jax chii' gui' nam ji'k Jimia'x dhaam nam pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', na mit ti jii'ñdhak buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'. Ba' gu Dios xi ja aagi'ñ biix gu ja'tkam nam tu' jax buimik biix ji'ma'n jan'o nam duduakat gu ja tutku' bhaan, gio nam tu' bhaan kuiñcha bia' jai', mi' xi ñiidhat gu u'uan na bhaan mi chu daaxix na mit jax chu jii. ¹³ Biix jamit sia baapmigik bhammi ai gui' na mit mu ja'p koi bhai'kok ge' suudai'

chir, sia gui' nam ji'k mu ja'k yup tu't nam pai' aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chi jii'ndhai buiñor guch Xoi'kam. Xi ja aagi'ñ ip gu Dios na ja tulhiiñchuda', nam gu' ge'kam ki'n kuiñcha bia' na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix kii' ka'm nii'ñ. ¹⁴ Ba' dhi' ji' nam mu ja'k yup tu't nam pai' ja'k aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chi jii'ndhai buiñor guch Xoi'kam, mijimmi xi ja iabu mit na pai' ge' miim gu tai nax io'm jix choiñ, dai na mit xi ja aa'ñdhak nam tu' bhaan kuiñcha bia', mi' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'. ¹⁵ Biix jamit sia mu ja'k xi ja iabu gui' nam cham mi buan u'uan ta'm nam jax chii', mi' nam pai' buan gui' nam buiñor bap tui'ka' gu Dios jix jijikgim, na mit gu' buiñor ti jii'ndhak guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'.

Gu Juan na ba tigia' gu xibkam oi'ñga'n gio gu xibkam jix dhaam

21 ¹ Ba' mi' dhir biix dhi' pui', ja'p ja'k yup bam maax gu xibkam oi'ñga'n gio gu xibkam jix dhaam, na gu' gu kilhii'ñga'n oi'ñga'n gio gux dhaam pai' nat ja'k jax jum duu, cham pai' ka matgir binkam gui' na mix chu jai'ch kat bhaan. ² Ba' ja'xpix bhammi dir jix dhaam buiñor gu Dios bhai' ba timñim gu ge' kiicham na joidham tu tu'ii', jir di' pix gu xibkam Jerusaleen. Joidham jix chu abhaar ji gu', ja'p ji buusan na jax maa'n gu tiyaa no't joidham jix chua ba tim tii' no't ba jim tiimo biima'n gu chio'ñ. ³ Mi' dhir ba' ge' ki'n bhai' ji chum ñio bhai' dhir na pai' daa gu Dios, yup tum kai'ch:

—Xib ya' dir ja'p ja'k gammiji buiñor bap tui'ka' am gu Ge'kam Dios dhich jaaduñ nam ya' bap tu'ii', gio gu Dios mu dir bha ja'k gammiji ja biim jup tui'ka' ip, nam gu' bar maamra'n. ⁴ Cham pai' dhuuk tu' bhaan jix buam jum aagit ka suanda' am ya' dir ja'p ja'k, ni na cham pai' dhuuk ka ja aaya' gu jax chu'm ko'kdai', gio nam cham tu' bhaan jum tulhiiña', ni nam pai' dhuuk ka ko'ya', na gu' ya' cham tu' pui' kia' na jax mu ja'k nam pai'p tu't biipi' dir.

⁵ Ba' gux io'm Ge'kam na bhai' daa atooxkor ta'm yup kai'ch:

—Biix jañich ba tu pataasa, cham tu' pui' kia' na jax biipi' dir.

Mi' dhir ba'p jiñ chitda aañ:

—Biix jap dhi' mi' xi dhaasa' nañ jax kai'ch, nañ gu' silhkam yup kai'ch.

⁶ Gio ba' moo mi' dhir yup jiñ chitda ip gio:

—Biix jañich pui' ba tu kuugalh ba' xib na jax tu daaxix kat, aañ nañ bijik dir pux jai'ch gio nañ ya' dir ja'p ja'k gammiji pu jai'ch ka' sia nar pai' dhuuk ka' git. Ba' gu jaroi' no'x chanoom gu ii'mdagaram bhaan, aañi' dho makia' pui' pix gux kii' suudai' mi' dhir baxbhixim bibiatam na pai' cham ga'ki, na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka' mi' dhir ja'p ja'k, gio na ki'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka'. ⁷ Dhi' ji' pu chu'm jañich ja iimchuda nañ ja makia' gui' nam ji'k gammiji pux biiñak ka' biix ja jujur

ki'n aañ jiñ bui, sia kut tu'x buam jum duukam ja daam ba ji jii. Ba' gammiji ya'ñ biim bap tui'ka' am, nam gu' bar jiñ maamar ka', aañ pur ja Dios tuk ka' gammiji sia nar pai' dhuuk. ⁸ Dai gui' nam ji'k cham jum guguuxi'ñ nam ti jiññdha' aañ jiñ bui, sia kum tii ba kœe guñ ñi'ook, cham tu' ja makia' iñ, sia gui' nam cham biix ja jujur ki'n jix biiñak ka' aañ jiñ bui sia kum tii ba ti jiigi'ñ, ni sia gui' nam nai' pix jix chu bhaamki'ñdha', sia gui' nam jix buam tu bua, pui' na jax gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio gui' nam jai' ja bia'kat gu u'uub ja biim boppda' nam cham maap tiimoi'x, gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja biim boppo gu chichio'ñ, gio ba' gui' nam nai' tu jiboiñdha' na ja a'm jup tui'ngida' gu cham kii' ii'mda', sia gui' nam ja bui tu daanda' bha ja'p ja tuttut gu didios jum tiitgidam nam jir jup duñiixim, gio ba' gui' nam jix ia'tbi' na pu cham jir silhkam ka' jax no'm kai'ch, gam sia gui' nam biix aixim tu bua na tu'r ua'tulhdhara'. Biix dhi' ji' nam pu'ñi ja'k jir tuutu'm gu ja'tkam, mu ja'k xi chu chiñia' iñ nam ja iabu' na pai' giilhim ge' miim gu tai gio nax io'm jix choiñ, mi'm ba' pup jum tulhiiñdha' nam miijidha' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git, ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'.

Gu Juan na ba tigia' gu xibkam Jerusaleen

⁹ Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios nam ja daada' gu jaja' na bhaan mi jimdat gui' nat ki'n ja tulhiiñchuda gu Dios gu ja'tkam, bha jimiik jup jiñ chitda:

—Bhai' xi jim ya'ni ja'k nañ jum ti'ñchuda' gui' na biima'n jum tiimo' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir.

¹⁰ Ba' nat gu' ge'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', mummu pai' chich ba ai gook dit gu nobii'ñ gu Dios na muñ bai'ñchu', maa'n kap ge' oidha' ta'm na mik ja'p jix chu maax. Ba' bhammix dhaam dir na pai'p tu'ii' gu Dios, bhai' ba timñim gu ge' kiicham na joidham jix chu abhaar, jir di' pix gu xibkam kiicham na pai' Jerusaleen ti tii'.

¹¹ Joidham ge' tum tanoor ji gu' biix kap na ji'x jir kiicham, na gu' ge' tanoor gu Dios na bhai' daa, ja'p tu'm miim na jax chu'm totbikda' gu jodai gui' nax io'm jix dha'ram namiik gio na joidham ja'k dir jix chu maax. ¹² Ba' biix xikoolh dhir te'kob kuup gu ge' kiicham, mambhiix gok kap ba'r kiki'ñgob, biix ji'ma'n kap ba' bha ua'ñix nam jax chii' gu mambhiix gook gu maamra'n gu Jakob. ¹³ Baik moo ja'pni xia'lhbui dhir ja'k bipio' gu kiki'ñgob, baik ba' moo ja'pni o'nsop dir ja'k, gio ba' moo ja'pni jurnip dir ja'k baik ip, gio ba' moo tai' dhir ja'k baik ip. ¹⁴ Ba' biix xikoolh dhir daraa mambhiix gook gu joodai ge'ger na bhaan kiik gui' na ki'n kuup biix xikoolh dhir gu ge' kiicham. Biix ji'ma'n bhaan dhi joodai bha ua'ñix nam jax jup tii' gu mambhiix gook gu noonbi'ñ guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir.

¹⁵ Ba' gu nobii'ñ gu Dios na mu ja'p jiñ bai'ñchu', maa'n ua' gu jupaabdakar nar jix uam totbikdam na ki'n jupaabda' na ji'x moor ge' gu ge' kiicham, gam gu kiki'ñgobga'n, gio ba' gui' na ki'n tu kuup biix xikoolh dhir. ¹⁶ Ba' xi jupaabai, mambhiix gook jix cha'tmam oo'm miil (12,000) kiloometros jir te'b maap dir gu ge' kiicham, biix maakob kap dir jir maa'n na ji'xiñ, cham pai' maap dir jir te'b. Gio na ji'x jir te'teb gu ba'bhab, ja'kbui' ip mambhiix gook jix cha'tmam oo'm miil kiloometros. ¹⁷ Mi' dhir ba' gui' na biix xikoolh dhir ki'n kuup jup xi jupaabai, maa'n oo'm daman mambhiix maakob obrasaa'n jir te'kob. Pui' ja'k jupaabai nam jax ja'k tu jupaaba'n gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n.

¹⁸ Gui' na biix xikoolh dhir ki'n kuup gu ge' kiicham, jix a'bhar joodai ki'n bha bhi'ñbakchix na biix aixim tu'm totbik gio nax dha'ram namiik, gu' ba' gu ba'bhab na irban dir tuut, jix uam totbikdam nax dha'ram namiik ki'n jup duñiix, na joidham ja'k dir jix chu maax. ¹⁹ Gu' ba' gu ge'ger joodai na bitaa'n dir daraa na bhaan kiik gui' na ki'n tu kuup biix xikoolh dhir gu ge' kiicham, biix aixim tu'm totbikdam bha bhiibhi'spidhix. Maa'n gui' na biix aixim tu'm totbik bha bhi'spidhix, gu jumai ba' gui' nax chukuum jix chiido' totbik bhai'p bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai gui' nax io'm biix aixim tu'm totbik bha bhi'spidhix, gio gu jumai na ja'p iam jup daa, jix mondora' totbikdam bhai'p bhi'spidhix.

²⁰ Gu' ba' gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, gui' na biix aixim tu'm totbikdam bha bhi'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, jix chukuum jix bi' totbikdam bhai'p xi bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p iam jup daa, jix uam totbikdam bhai'p bhi'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, gui' nax mondora' kat jix chiido' totbik, gio ba' gu jumai na ja'p iam jup daa, gui' nax bi' kat jix uam totbik bhai'p bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, jix mondora' totbikdam bha bhi'spidhix, gu jumai ba' moo gui' nax bi' kat jix uam totbik, gio ba' moo gui' na ja'p dir ja'k jup daaxdhix, gui' nax muraa'nma' kat jix chiido' totbik bhai'p bhi'spidhix. ²¹ Gu' ba' gui' na ki'n jum kukpa' gu kiki'ñgob, jir joodai sobkoñxim gui' nax io'm jix kaapak gio nax a'bhar jix dha'ram namkim. Ba' gu komaarak boi na mu bhiix irban gu ge' kiicham, dai gux kiiga'n gux uam totbikdam ki'n jup duñiix nax io'm jix dha'ram namiik, na gu' joidham ja'k dir jix chu maax.

²² Ba' bhai' dhi ge' kiicham, cham tu' ka jai'ch gu chiop na pai' dhir tum daan, na gu' ja'p ji buusan na gu Dios biima'n guch Xoi'kam bhai'r chiop, na gu' bhai'p tu'ii' biix kap na ji'x jir kiicham. ²³ Ba' cham tu' kam aa' gu tu' na tu tonni'ñ ka' biix kap na ji'x jir ge' kiicham, pui' na jax gu tanoolh gio gu masaa'n, na gu' gu Dios na bhai' daa joidham ge' tanoor, biix kap tu tonni'ñ na ji'x jir kiicham, gux chu maax jir di' guch Xoi'kam. ²⁴ Joidham jix chu maax kir jam jup tui'ka' gu ja'tkam nam bhammi aaya' biix kap dir na ji'x oi'ñga'n bhai' dhi ge' kiicham. Gio gui' nam jir ge'gerkam kat biix kap na ji'x oi'ñga'n na mit mi' pui' jii na jax

jix aa', tu' ka'm tiigii xi chu makia' am gux dha'ram namkim gu Dios.
²⁵ Cham pai' dhuuk jum kukpa' gu kiki'ñgob bhai' na pai' dhîr mu tum bapki miji ja'k na pai'r kikcham, gammiji pu kukpio'kix ka', na gu' cham pai' dhuuk tukgia', gammiji pur tataab ka'. ²⁶ Ba' biix na ji'k gu ja'tkam na mit tu' ka'm tii gu Dios, bhammi eëji tu dañia' am buiñor, ja'p ji buusnia' nam tu makia' gux dha'ram namkim gio gu tu' na joidham jix a'bhar. ²⁷ Bhai' cham tu' ka jai'ch ka' am gui' nam jix buam tomaat na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ni sia gui' nam bixchu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha' gam nam nai'x chu bhaamki'ñdha', gio gui' nam nai' pix tu iatgi'ñdha', dai ji gui' nam mi daaxix ka' nam jax chii' bhaan gu u'uan na pai' ja daasaim guch Xoi'kam gui' nam ji'k ti jii'ñdhidhat mi' pui' jiim na jax jix aa' nam ba' bhai'p tui'ka'.

22 ¹ Ba' mi' dhîr ja'p ja'k eup jiñ baidhak gu nobii'ñ gu Dios, maa'n kap jiñ aich na pai' ge' mir gu suudai' joidham jix kii', jir di' pix gui' na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka' gu jaroi' no't xi ii. Joidham jix kii'x uañ ji gu', cham pai' palhiip pix am jix ikoora', bhai' dhîr ja'k bha mir na pai' daa gu Dios gio guch Xoi'kam dhi' na ja'p ji buusan na jax gux kii' kasnir. ² Silh mi' ırban gu ge' kiicham buusan gu ak na bhaan mir gux kii' suudai', bixxik dir juu'ñdharam gu ak ba i'xchix gu bhaidha' na gammiji bh  e nabap masaa'n. Dhi' ki'n sia gammijix jikgim bap tui'ka' gu jaroi' no't ba juu, gu jaaga'n ba'x bhaai' nam ki'n cum duduadhi'ñdha' no'm jix kako'k gu ja'tkam nam mu ja'p oi'dha' na ji'x jir oi'ñga'n. ³ Bhai' dhi ge' kiicham cham tu' ka jai'ch ka' gu tu' nam bhaan cum tulhiiña' gu ja'tkam no'm bhammi bap tu'ii', na gu' gu Dios gio guch Xoi'kam bhai'p tui'ka' ja biim na ja a'm ti nii'ñdha', dai ji nam jix bhai'm taatit tu daanda' buiñor. ⁴ Maaxik ba nii'ñdha' am gu' ja buupui ki'n na jax jir tu'm kam gui' na pui' tii' Dios, gio na bhai' ba ua'ñix ka' ja kokobtai' am na jax chii'. ⁵ Cham pai' dhuuk xia'lhidhat ka jurnidha' mi' dhîr ja'p ja'k, gammiji pur tataab ka'. Gio na cham kam aa'nda' gu tu' nam ki'n ti bigii'ñka' piäm gu tu' na tu tonni'ñka', pui' na jax gu tanoolh gio gu masaa'n, na gu' gu Dios jich G  kora' ge' miimda' na bhai'p tui'ka'. Biix kap tu tonni'ñka' gu' na ji'x jir kiicham, gui' ba' nam ji'k bhammi bap tui'ka', ja silhka'nda' am gu ja'tkam na mummu ja'p tu oi'ñka' oi'ñga'n bhaan.

Gu Juan nap kai'chdha' na bar mia'n na bha jim guch Xoi'kam

⁶ Ba' gu nobii'ñ gu Dios eup jiñ chitda ip gio:

—Biix na ji'k jax jum titda gu Dios, silhkam eup kai'ch, cham tu' na pix jip kai'ch, na gu' gu Dios jich G  kora' gammiji pui' tu kuugalhdhidha' jax no't ba tii. Jir di' pix gui' na ja tajaañi'ñka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gui' nam ji'k bhaankamu'n ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na jax tu duñia' gatuuk. Aañ ba' bhai'p xiñ joot nañ sap pu'ñi

biix ja mattuda' gui' nam ji'k bhaankamu'n tu a'ga gu ñio'ki'ñ na jax tu duñia' joootom, na cham ka miikidha'.

⁷ Guch Xoi'kam yup kai'ch ip:

—Jootom jañ moo mui' ba jim. Ba' joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' ti jiig'iñ na jax mi chu ua'ñix dhi u'uan ta'm nañ jax chu duñia' gatuuk, na gu' dai na pix bhaan ji bamgidha' na mi' pui' ba jimda' na jax jix aa' gu Dios.

⁸ Pu'ñi ja'k jañich ti kai gio na ñich ti tii aañ nañ Juan tii' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ. Ba' nat pu'ñi tiñ chi'ñchuda gu nobii'ñ gu Dios, jiñ o'lhia ki'n kikbok ba ji chu daani ñich buiñor,⁹ gu' ji nat gu' gui' puñ xoo'mchulh, yup jiñ chitda:

—Cha'p tu daanda' aañ jiñ bui, nañ gu' aañ jir ja'ppix tujuandam tugi'ñ gu Dios ja'p na jax aap gio gu jai' nam pui' bhaankamu'n yup tu a'ga, gam gui' nam ji'k ti jiññdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm. Dai ji gu Dios buiñor nap tu daanda'.

¹⁰ Gio ba' moo ja'pnip jiñ chitda gu nobii'ñ gu Dios:

—Xib ba' moo dai nap biix kap ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n dhi' na pich ji'k tu' tu ua'na dhi u'uan ta'm, nam ba' biix pui' ba tu machia' na tu' jax dhuñia' gu Dios, na gu' dhi' cham xiim pui' tu kuugalhdha'. Cham tu' nap diilh pix pui'x chu mat ka'. ¹¹ Cham jax bua sia kum jai' cham aa' nam mi' pui' jimia'. No'm biix aixim jix buam tu bua na jax cham jir am, cha'p ja soo'mchulhi'ñka', sia gui' nam biix aixim tu'm bhaan titii'ñcho nar jix buam jum duukam. Dai gui' nam ji'k ti jiññdhat mi' pui' ba jiim na jax jix aa' guch Gi'kora', nam jix bhai'm duukam bap tu bua na jax jix kii' ka'm nii'ñ, xi ja guguuxdha' ap nam jix io'm jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n gu Dios. Piam gu jaroi' no' biix juraa'n ki'n ba ti jiig'iñ buiñor guch Xoi'kam, pui'p yup xi guguuxdha' nax io'm mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios.

¹² Ba'p kai'ch ip gio guch Xoi'kam:

—Cham xiim jañ mui' ba jim. Moo pim pix ti niirada'. Pu tu ua'da' iñ gui' nañ tu jam makia' nar jam mai'chik ka', na tu' jam a'm bipio'da' na pim tu' jax buimiiñ a'mkam na pim duduakat gu jam tutku' bhaan.

¹³ Aañ bijik dir pux jai'ch, gio ya' dir ja'p ja'k gammiji pu jai'ch ka' iñ sia nar pai' dhuuk ka' git. ¹⁴ Ba' joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' cham tu' biix aixim ka tu bua na tu'r ua'tulhdhara', na ja'p ji buusanda' nax kii' tim ti'ii'ñka' gu jajannulhi'ñ, nam gu' dhi' ba' pix jix bhai' tiidai mu baasa' bhai' dhir na pai' mu tum bapki mijí ja'k ge' kiicham, ba' dai nam ba chiñia' na tu jugia' gu bhaidha' na mu kiik irban gu ge' kiicham na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka'. ¹⁵ Dai gui' nam bixchu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'm mu dir ja'p pup bi'ya' diirap dir, pui' na jax gui' nam biix aixim tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gio gui' nam giilhim nai' ja jiboiñdha' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam jai'x bhai' ja titdat gu u'uub ja biim boppoda', gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja biim

boppo gu chichio'ñ, sia gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam tu daanda' ja bui gup duiñxim didios, gam gui' nam jix ia'tbi' nam nai' píx tu iatgi'ñdha'.

¹⁶ 'Aañi' Jesuus ya' dir mu joot jañich gui' nar nobii'ñ gu Dios mummu buiñor guñ chujuandam tuk Juan na ba' pui' tu mattuda' nañ ji'k jax tu duñia' jootom, na ba' mi' dhir gu Juan biix kap ba ja aagi'ñdha' gui' nam ba ti jiigi'ñ aañ jiñ bui na ji'x oi'ñga'n nam ba' pui' tu machia'. Aañ pui' ji buusan na jax gu ge' chi'ii' gui' na katukgab bha tissa'n. Jir di' píx iñ gu boxii'ñ gu Dabii gui' na bijik jir ge'kam kat.

¹⁷ Gu' ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Li'mda' gio gui' na ja'p ji buusan nar binga'n guch Xoi'kam, jup kai'ch am ip:

—Jum niira ich nap jootom bhai' xi jimda' Jesuus jich Xoi'kam.

Pu'ñi ip ba' gu jaroi' no' ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no'x aa' na jimia' bhammí ja'k buiñor, jum aa' na tu' ka'm niidhat niirka', gio na xi bai'ñdha' na jotmoda' bha jimda'. Piam no' jaroi' maadit jix chanoom gu ii'mdagaram bhaan, guch Xoi'kam dho pui' pix toi'dha' gux kii' suudai' na ki'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka' gio na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka'.

¹⁸ Ja'pniñ ja'k ba' moop kai'ch bhaankamu'n gu Dios ja bui gui' nam ji'k jix aa' nam tu jiñkuidhai mi' pui' jimia' na jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm: Na cham jir am no't jaroi' jai' mi'p baapai gu ñi'ook na diih jax ilhii'ñ ya' na pai' tu daaxix dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook, na gu'x io'm tulhiiñchuda' gu Dios mu na pai' ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k cham tu' ka'm tigia', pui' na jax ba tu ua'ñix dhi u'uan ta'm na mi chu a'ga na pai' ja'k ja tulhiiñchuda'. ¹⁹ Gu' ba' gu jaroi' no't jai' boosolh dhi ñio'ki'ñ gu Dios na ji'k ya' tu daaxix u'uan ta'm, piam ku ja'p xi dhuukat, gu Dios pui'p baabo' na mi' ka daaxix ka' na jax chii' bhaan gu u'uan na pai' ja daasaim gui' nam ji'k bhammí aaya' ge' kiicham, na pai' joidham jix chu abhaar, bhai' na pai' gammijix jikgim bap tui'ka', pui' na jax tu a'ga bhaan dhi u'uan. Ba' cham tu' ka jugia' gu bhaidha' na bhammí kiik na ki'n gammijix bhai' ba tu tatda' ka' git.

²⁰ Ba'p kai'ch ip gio guch Xoi'kam:

—Jix io'm jootom mu jimda' iñ no' pimit xim jotma'n na pim biix kap ja aagi'ñdha' gu jai' ja'tkam dhi' na ji'k mi chu ua'ñix u'uan ta'm.

Aañ ba'p titda:

—Ea nach pui' tu duñia' nap jax kai'ch Jesuus jich Xoi'kam nap ba' moo jootom bha jimda'.

²¹ Ja'pniñ ba' pix jam titdañ jaaduñ. Moo git ba' gu Ge'kam jich Xoi'kam xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu' tu' na píx bhaan biix ji'ma'n aapi'm.